

Funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

КЫРГЫЗСТАНДЫН ЖОГОРКУ КЕСИПТИК БИЛИМ БЕРҮҮ ТУТУМУ

УДК
ББК

Кыргызстандын жогорку кесиптик билим берүү тутуму

Түзүүчүлөр:

:

Гульнара Чокушева, Эразмус + программасынын Кыргызстандагы улуттук координатору

Мирлан Чыныбаев, ф.-м.и.к., доцент, жогорку билим берүүнү реформалоо боюнча серепчи топтун төрагасы

Бурул Таштобаева, т.и.к., профессор, И.Раззаков атындагы Кыргыз мамлекеттик техникалык университетинин окумуштуулар катчысы

Документ Эразмус+ кеңсесинин жана андагы катышкан өлкөнүн расмий өкүлдөрүнүн көз караштарын чагылдырат. Европалык Комиссия бул материалды максатсыз пайдаланууда жоопкерчилик тартпайт.

© Мамлекеттик Эразмус+ Кеңсеси

ISBN:

Так маалымат алуу үчүн:

Кыргызстандагы Улуттук Эразмус+ кеңсеси
Почта дарегі: Бишкек, 720040, Кыргыз Республикасы,
Бишкек, көч. Токтогул 125/1 көч., «Авангард» Бизнес борбору,
6-этаж, кеңсе № 604 кеңси
Электрондук дарек: neo@erasmusplus.kg
Вебсайт: www.erasmusplus.kg

Мазмуну

1. Жогорку билим берүүнүн улуттук саясаты	6
1.1. Билим берүү жаатында мамлекеттик саясаттын принциптери	6
1.2. Билим берүү тутумун өнүктүрүүдөгү стратегиялык багыттар	6
1.3. Квалификациялардын улуттук тутуму	7
1.4. Квалификациялардын улуттук алкагы	8
1.5. Кесипкөй стандарттар	11
1.6. Квалификациялардын тармактык алкагы	11
1.7. Квалификацияларды баалоо тутуму	12
2 Жогорку билим берүү тутуму	12
2.1. Билим берүү программаларынын түрлөрү, окутуунун формалары жана технологиялары	12
2.2. Жогорку кесиптик билим берүү уюмдары	12
2.3. Окуп жаткандар	14
2.4. Окуп жаткандарды социалдык жактан коргоо	15
2.5. Даярдоонун багыттары	15
2.5.1. “Бакалавр” жана “магистрдин” квалификация деңгээлдери	16
2.5.2. Адисти квалификациялоо деңгээли	17
2.5.3. Философия илиминин доктору (PhD) /тармак боюнча докторлордун квалификация деңгээлдери.	18
2.6. Негизги билим берүү программасы	18
2.7. Окуп жаткандардын билимин баалоо	19
3 Профессордук-окутуучулук курам	20
3.1. Педагогдук ишти иштөө укугу	20
3.2. Педагогдордун укуктары менен милдеттери	20
3.3. Билим берүү тутумунун кызматкерлерин социалдык жактан коргоо	21
3.4. Профессордук-окутуучулук курамдын квалификациясын жогорулатуу жана кайра даярдоо	21
4. Жогорку окуу жайды башкаруу	22
6. Жогорку билим берүүнү каржылоо	23
6.1. Жождорду каржылоо тартиби	23
6.2. Жождордун штаттары	24
6.3. Эмгек акы	24
6.4. Окуу акысы	25
6.5. Студенттерге каржылык жардам көрсөтүү	25
7. Билим берүүнүн сапатын камсыздоо	26
7.1. Лицензиялоо	26
7.2. Аккредитациялоо	27
8. Жогорку окуу жайларды интернационалдаштыруу	28
Академиялык мобилдүүлүк	28
9. Мыйзамдар	29
10. Эразмус + программасына катышуу статистикасы	31

1. Жогорку билим берүүнүн улуттук саясаты

Кыргыз Республикасы – Борбордук Азиядагы тоолуу өлкө. Ал Кытай менен Жер Ортолук деңиздин ортосундагы илгерки соода жолу болгон Улуу Жибек Жолунда жайгашып, жалпы аянты 198.500 чарчы километрди түзөт (76.641 чарчы миль).

Калкынын саны 2020-жылдын 1-январына карата 6 456,5 миң. адамды түзгөн. Калктын курактык түзүмүндө эмгекке жарамсыз курактагы адамдардын үлүшүнө – 34,3 %, эмгекке жарамдуу курактагы адамдарга – 57,9% жана эмгекке жарамдуу курактан улуу адамдарга-7,8% туура келет (Улуттук статистика комитетинин маалыматтары).

Кыргызстандагы ички дүң продукт (ИДП) 2019-жылы 3,6% га жогорулоо менен (сом менен) 590 042,4 миллион сомду (2018-жылы 569 385,6 миллион сом) же 8 453,3 миллион АКШ долларын (2018-жылы 8 276 миллион доллар) түздү.

Билим берүү Кыргыз Республикасынын мамлекеттик саясатынын артыкчылыктуу стратегиялык багыты болуп саналат.

Кыргыз Республикасында билим берүү эл аралык келишимдерде жана пактыларда, адам укуктарынын жалпы декларациясында жарыяланган принциптерге, демократиянын жана элдин гумандуу баалуулуктарына, дүйнөлүк маданияттын принциптерине негизделет.

Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 45-беренесине ылайык, ар бир адам билим алууга укуктуу.

Билим берүү, илим жана илимий-техникалык ишмердүүлүк жаатында бирдиктүү мамлекеттик саясатты иштеп чыккан жана билим берүүнүн жеткиликтүүлүгүнө жана сапатына мамлекеттик контролду жүзөгө ашыруучу, Кыргыз Республикасынын жарандарынын билим алууга конституциялык укугун камсыз кылган борбордук аткаруу органы Кыргыз Республикасынын Билим берүү жана илим министрлиги болуп саналат.

1.1. Билим берүү жаатында мамлекеттик саясаттын принциптери

Билим берүү жаатындагы мамлекеттик саясат толук аныкталган стратегиялык максаттарга жетүү жана жалпы мамлекеттик маанидеги маселелерди чечүү үчүн билим берүү мүмкүнчүлүктөрүн натыйжалуу пайдаланууга багытталган.

"Билим берүү жөнүндө" Кыргыз Республикасынын мыйзамында билим берүү жаатындагы мамлекеттик саясаттын төмөнкү принциптери аныкталган:

- Кыргыз Республикасынын бардык жарандарынын сапаттуу билим алуу укуктарынын теңдиги;
- мамлекеттик билим берүү стандарттарынын талаптарынын чегинде мамлекеттик окуу жайларында акысыз жогорку кесиптик билим алуу мүмкүнчүлүгү;
- акы төлөө негизинде, анын ичинде мамлекеттик билим берүү уюмдарында билим алуу мүмкүнчүлүгү;
- билим берүүнүн гуманисттик мүнөзү, жалпы адамзаттык баалуулуктардын улуттук маданий байлык менен айкалышкан артыкчылыгы, жарандыкка, эмгекчилдикке, үй-бүлөгө, мекенге жана айлана-чөйрөгө болгон сүйүү, мекенчилдик жана адамдын укуктары менен эркиндиктерин урматтоо;
- ата мекендик, дүйнөлүк илимдин жана эл аралык тажрыйбанын жетишкендиктерине көңүл буруу;
- билим берүү процессинин ырааттуулугу жана үзгүлтүксүздүгү;
- билим берүүнүн саясий жана диний институттардан көз карандысыздыгы;
- окутуунун, тарбия берүүнүн типтери жана формалары, иш багыттары, менчик формалары боюнча билим берүү уюмдарынын көп түрдүүлүгү;
- билим берүү уюмдарынын академиялык эркиндиги, академиялык ак ниеттиги.

1.2. Билим берүү тутумун өнүктүрүүдөгү стратегиялык багыттар

Жогорку билим берүү тутумунун туруктуу иштешин жана өнүгүшүн камсыз кылуу максатында Кыргыз Республикасынын Өкмөтү "Кыргыз Республикасында билим берүү

тутумун өнүктүрүүнүн стратегиялык багыттары жөнүндө" 2012-жылдын 23-мартында №201 токтомду бекиткен:

- 2020-жылга чейин Кыргыз Республикасында билим берүүнү өнүктүрүү концепциясы;

- 2012-2020-жылдарга Кыргыз Республикасында билим берүүнү өнүктүрүү стратегиясы;

- 2012-2020-жылдарга Кыргыз Республикасында билим берүүнү өнүктүрүүнүн Стратегиясын ишке ашыруунун биринчи үч жылдык планы катары Кыргыз Республикасында 2012-2014-жылдарга билим берүүнү өнүктүрүү стратегиясын ишке ашыруу боюнча иш-чаралар планы;

- 2012-2020-жылдарга Кыргыз Республикасында билим берүүнү өнүктүрүүнүн эки жылдык планы катары Кыргыз Республикасында 2016-2017-жылдарга билим берүүнү өнүктүрүү стратегиясын ишке ашыруу боюнча иш-чаралар планы.

Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2018-жылдын 4-июнундагы №270 «Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2012-жылдын 23-мартындагы №201 "Кыргыз Республикасынын билим берүү тутумун өнүктүрүүнүн стратегиялык багыттары жөнүндө" токтомуна өзгөртүүлөрдү киргизүү тууралуу» токтому менен, 2012-2020-жылдарга Кыргыз Республикасында билим берүүнү өнүктүрүүнүн Стратегиясын ишке ашыруунун биринчи үч жылдык планы катары Кыргыз Республикасында 2018-2020-жылдарга билим берүүнү өнүктүрүү стратегиясын ишке ашыруу боюнча иш-чаралар планы;

Аталган планда кесиптик билим берүү жаатында төмөнкүдөй жалпы милдеттер каралган:

- кесиптик билим берүүнүн бардык деңгээлдери үчүн квалификациянын улуттук тутумун калыптандыруу (бардык деңгээлдеги кесиптик билим берүү тутумунун улуттук жана эл аралык эмгек рыноктору менен өз ара аракеттенүү механизмдерин иштеп чыгуу, квалификациянын жана кесиптик стандарттардын тармактык алкактарын иштеп чыгуу);

- бардык деңгээлдеги кесиптик билим берүүнүн мазмунун өркүндөтүү (кесиптик стандарттарга ылайык билим берүү стандарттарын иштеп чыгуу);

- башталгыч, орто жана жогорку кесиптик билим берүү уюмдарында окутуунун сапатын жана билим берүү чөйрөсүн жакшыртуу (жумуш берүүчүлөрдү билим берүү мекемелери менен өз ара аракеттенүүгө тартуу, Жождордун бүтүрүүчүлөрүнүн (бюджеттик бөлүмдөрдүн) күндүзгү негизде иштөөгө өтүүсүн көзөмөлдөө тутумун киргизүү ж.б.).

Ошондой эле өлкөнүн жогорку кесиптик билим берүү тутуму үчүн төмөнкүдөй конкреттүү милдеттер каралган:

- ЖКББ системасынын натыйжалуулугун жогорулатуу (жогорку кесиптик билим берүү чөйрөсүндө ченемдик укуктук актыларды жакшыртуу, ЖКББ системасында окутуунун электрондук форматтарын өнүктүрүү);

- жогорку кесиптик билимдүү адистерди даярдоонун түзүмүндөгү өзгөрүүлөр (эмгек рыногунун керектөөлөрүн талдоонун негизинде Жождорго гранттык негизде окууга кабыл алуунун жылдык планын түзүү, педагогикалык жана медициналык багыттар боюнча кадрларды даярдоодо мамлекеттик заказдын аткарылышын көзөмөлдөө);

- башкаруу жана окутуучу курамдын квалификациясын жогорулатуу (аккредитациялоо процедураларын жана стандарттарын ишке ашырууну камсыз кылган ЖОЖдордун окутуучулар жамаатынын квалификациясын жогорулатуу)

Мындан тышкары, планда чоңдорго билим берүү жана формалдуу эмес билим берүү каралган (экономикалык активдүү калктын эмгек рыногунун тез өзгөрүп турган талаптарына жана чоңдордун билим сапатын камсыз кылуу тутумуна ыңгайлашуусу үчүн шарттарды түзүү).

1.3. Квалификациялардын улуттук тутуму

Квалификациялардын улуттук тутуму - улуттук, тармактык / сектордук квалификациялык алкактарды, кесиптик жана мамлекеттик билим берүү стандарттарын жана аларды таануу жол-жоболорун, квалификацияны баалоо системаларын, билим берүү уюмдарын, программаларын камтыган билим берүү жана эмгек рыногунун өз ара байланышын камсыз кылуучу механизмдердин жыйындысы.

Кыргыз Республикасын 2018-2040-жылдарга өнүктүрүүнүн улуттук стратегиясынын алкагында билим берүүнүн сапатын жогорулатуу максатында, Кыргыз Республикасынын Президентинин 2018-жылдын 31-октябрындагы № 221 жарлыгы, Кыргыз Республикасынын өкмөтүнүн 2019-жылдын 30-сентябрындагы №505 токтому менен Кыргыз Республикасында квалификациялардын улуттук тутумунун концепциясы бекитилген.

Концепциянын максаттары:

- эмгек рыногу тарабынан жумушчулардын квалификацияларына суроо-талапты жана билим берүү системасы тарабынан квалификацияларды сунуштоону жогорулатуу;

- билим берүүнү жана окутууну эмгек рыногу жана жарандык коом менен байланыштыруучу квалификацияга, институттук механизмдерге, сапатты камсыздоо процесстерине, баалоо жана кесиптик көндүмдөрдү ыйгарууга, таанууга жана башка механизмдерге карата мамлекеттик саясатты иштеп чыгуу жана операциялаштырууну камтуучу окутууну таанууну камсыздоочу улуттук тутумду иштеп чыгууга жана ишке киргизүүгө карата мамилелерди түзүү.

Концепциянын милдеттери:

- улуттук жана эл аралык деңгээлдерде квалификацияларды жана окутууну таануу, анын ичинде өмүр бою билим алууну илгерилетүү үчүн алкактык шарттарды аныктоо;

- баштапкы, орто, жогорку жана жогорку окуу жайдан кийинки кесиптик билим алуу тутумдарын туруктуу өнүктүрүү жана билим берүү боюнча кызмат көрсөтүүлөрдү керектөөчүлөрдүн талаптарына адекваттуу чара көрүү үчүн шарттарга жетишүүгө багытталган негизги милдеттерди жана механизмдерди аныктоо;

- квалификациялардын улуттук системасын иштеп чыгуу, ишке киргизүү жана жакшыртуу үчүн методологиялык жана уюштуруучулук базаны түзүү;

- Кыргыз Республикасындагы квалификациялардын улуттук системасынын компоненттерин иштеп чыгууда, ишке киргизүүдө жана ишке ашырууда катышуучулардын ролун аныктоо.

Квалификациялардын улуттук тутумунун өз ара байланышкан негизги элементтери болуп төмөнкүлөр саналат:

- квалификациялардын улуттук алкагы;

- кесипкөй стандарттар жана аларды таануу жол-жоболору;

- квалификациялардын тармактык/сектордук алкактары;

- квалификацияларды баалоо тутуму.

Квалификациялардын улуттук тутумунун негизги элементтери Кыргыз Республикасынын мамлекеттик билим берүү стандарттары, ошондой эле билим берүү программаларынын сапатын камсыздоочу ички жана тышкы системалары менен өз ара тыгыз байланышта болот.

1.4. Квалификациялардын улуттук алкагы

Квалификациялардын улуттук тутумунун борбордук элементи болуп, квалификациялык деңгээлдердин жалпыланган баяндалышын камтыган жана пайдалануучулардын ар кандай топторуна (иш берүүчүлөргө, алардын бирикмелерине, билим берүүнү башкаруу органдарына, билим берүү уюмдарына, жарандарга) багытталган документти билдирген квалификациялардын улуттук алкагы болуп саналат.

2018-2040-жылдарга Кыргыз Республикасынын Улуттук өнүгүү стратегиясын ишке ашыруу максатында, Кыргыз Республикасынын өкмөтүнүн 2020-жылдын 18-сентябрындагы №491 "Квалификациялардын улуттук алкагын бекитүү жөнүндө" токтому менен улуттук квалификациялык алкак бекитилген.

Квалификациянын улуттук алкагы квалификациянын тармактык салыштырылышын камсыз кылган тармактык / сектордук квалификациялык алкактарды, кесиптик стандарттарды иштеп чыгуу үчүн квалификация деңгээлдеринин бирдиктүү масштабын аныктайт жана шайкештикти тастыктоо тутумунун жана адистерге квалификацияны ыйгаруунун негизи болуп саналат.

Квалификациялардын улуттук алкагынын негизги элементтери: квалификациялардын деңгээлдери, квалификациялык деңгээлдердин дескрипторлору, формалдык окутуунун алкагында квалификациялык деңгээлге жетишүү үчүн эмгекти талап кылуучулук.

Квалификациялык деңгээлдерди аныктоо төмөнкүлөрдү эске алуу менен ишке ашырылат:

- окутуунун натыйжаларын;
- жумушчулардын эмгектенүү функцияларын аткаруу боюнча эмгек чөйрөсүндөгү талаптар менен жумушчулардын талаптарга ылайык келүүсүнө карата баалоо жүргүзүү талаптарынын ортосунда так байланышты түзүүнү;
- квалификациялардын улуттук алкагындагы квалификациялардын деңгээли менен квалификациялардын Европалык алкагынын деңгээлдеринин дескрипторлорунун, Европанын жогорку кесиптик билим берүү мейкиндигинин квалификацияларынын алкактарынын ортосунда түшүнүктүү байланышты түзүүнү;
- квалификациялардын улуттук алкагына квалификацияларды кошуу ыкмаларынын ачык-айкындуулугун;
- формалдык, формалдык эмес жана информалдык окутуунун натыйжасында буга чейинки окутууну таанууга багытталган топтоо принцибин.

Квалификациялык деңгээлдер дескрипторлор аркылуу белгиленет жана баяндалат. Дескрипторлор билим берүүнүн ар бир деңгээлинде окуучуга карата кандай талаптарды коюу максаттуу болоорун жана окутуунун натыйжаларын мүнөздөгөн маалыматты камтыйт. Дескрипторлор билим, көндүм жана жеке компетенттүүлүк терминдеринде иштелип чыккан.

Деңгээл ¹	Билим	Көндүмдөр	Жеке компетенттүүлүк (1 - өз алдынчалык, 2 - жоопкерчилик, 3 - байланыш)
6	Жумуш жана окутуу тармагында теориялар менен принциптерди сынчыл түшүнүүнү камтыган кеңири интеграцияланган жалпы жана кесиптик билимге ээ	Инновациялык ыкмаларды камтыган ар тараптуу методдорго ээ жана аларды иштөө, окутуу жаатындагы татаал маселелерди чечүүдө тандап, колдонуу жана сынчыл ой жүгүртүү көндүмдөрүнө ээ	1 - татаал иш-аракеттерди, процесстерди башкарат; 2 - иш же окутуу жаатында күтүлбөгөн шарттарда чечимдерди кабыл алуу, ошондой эле адамдардын же топтордун кесиптик өнүгүүсүн башкаруу үчүн жооп берет. Эксперттик топтордун ишине жана өнүгүүнүн стратегиялык пландарын иштеп чыгууга катышат; 3 - иштиктүү байланыштарды жүзөгө ашырат жана өнөктөштүк мамилелерди колдойт
7	Жумуш же окутуу жаатында жогорку адистештирилген билимге жана илимий изилдөө методдоруна, ошондой эле чектеш тармактардагы жалпы жана кесиптик билимге ээ	Илимий изилдөө жана / же инновациялык кесиптик ишмердүүлүктө стратегиялык тапшырмаларды, жаңы билимдерди өндүрүү, оригиналдуу идеялар жана / же илимий изилдөө маселелерин чечүүдө атайын жөндөмдөргө ээ	1 - инновациялык ыкмаларды колдонуу менен татаал, күтүлбөгөн ишти же окуу чөйрөсүн башкарат жана өзгөртөт; 2 - күтүлбөгөн шарттарда чечим кабыл алууга жоопкерчилик тартат. Стратегиялык топтук көрсөткүчтөргө баа берет; 3 – эксперттик / кесиптик топтордун / уюмдардын ишин уюштурат, алардын ишинин натыйжаларын берет. Профилдик жана чектеш тармактардагы кесиптик талкууларды жүргүзөт. Ишмердүүлүктүн бардык чөйрөлөрүндөгү байланыш

¹ Квалификациянын деңгээлдери: 6 – бакалавриат, 7 – магистратура, 8 – Жождон кийинки окуу (илимдин кандидаты, философия илиминин доктору (PhD / тармак боюнча доктор) квалификациясына жеткирүүчү программалар), 9 - Жождон кийинки окуу (илимдин докторунун квалификациясы).

			маселелерин чечет
8	Тиешелүү тармактарда иштөө же окутуу жаатында эң алдыңкы билимге ээ	Изилдөө жана / же инновация жаатында орчундуу көйгөйлөрдү чечүү үчүн, ошондой эле болгон билимди же кесиптик практиканы кеңейтүү жана кайра карап чыгуу үчүн зарыл болгон эң алдыңкы жана адистештирилген көндүмдөргө жана ыкмаларга, анын ичинде синтездөөгө жана баалоого ээ	1 – көз карандысыздыкты, инновацияны, илимий жана кесипкөй бүтүндүктү жана кесиптик иштин же билимдин, анын ичинде илимий изилдөө ишинин алдыңкы чөйрөлөрүндө жаңы идеяларды же процесстерди иштеп чыгууга бекем берилгендигин көрсөтөт 2 - институтционалдык деңгээлде жана/же тармактык масштабда өз изилдөөлөрүнүн жыйынтыктарын киргизүү үчүн жоопкерчилик тартат 3 - татаал же дисциплиналар аралык маселелерди чечүүдө илимий же кесиптик топторго жетекчилик кылат
9	Кесиптик чөйрөдөгү илимий изилдөө жана инновациялар жаатындагы акыркы комплекстүү тармактар жана тармактар аралык билимге ээ	Өндүрүш жана изилдөө процесстеринин эффективдүүлүгүн жогорулатууга байланыштуу методикалык, программалык камсыздоо жана изилдөө; маселелерин чечүү көндүмдөрүнө ээ	1 - илимий иште өз алдынчалуулуктун жогорку деңгээлин көрсөтөт; 2 - өзүнүн жана илимий топтун изилдөөлөрүн жүзөгө ашыруунун натыйжасы үчүн, ошондой эле алардын тармактын, өлкөнүн жана эл аралык деңгээлдеги экономикалык натыйжасы үчүн жоопкерчилик тартат; 3 - ири илимий жана / же өндүрүштүк топторду стратегиялык башкаруу, ошондой эле илимий кадрларды даярдоо мүмкүнчүлүгүн көрсөтөт

Квалификациялардын улуттук алкагында формалдык окутуунун алкагында квалификациялык деңгээлге жетишүү үчүн зарыл болгон эмгек сыйымдуулук такталган.

Эмгек сыйымдуулук	Деңгээл
240 кредит	6
60-180 кредит	7
180-240 кредит	8
Аныкталбайт	9

Кыргыз Республикасынын квалификацияларынын улуттук алкагынын квалификациялардын Европалык алкагы (EQF) жана квалификациялардын Болондук алкагы (QF-EHEA) менен салыштырылышы төмөнкү таблицада келтирилген:

КР КУА	EQF	QF-EHEA
9	8	Үчүнчү цикл
8		
7	7	Экинчи цикл
6	6	Биринчи цикл

Ошентип, өлкөнүн квалификацияларынын улуттук алкагынын деңгээлин аныктоодо төмөнкү сүрөттө келтирилген белгилер эске алынган:

1.5. Кесипкөй стандарттар

Кесипкөй стандарттар - квалификациялардын улуттук тутумунун курамдык бөлүгү жана кызматкердин квалификациясынын сапаттык деңгээлинин баяндалышын камтып, ар бир компаниянын штатында, анын ишинин багытына карабастан, укук боюнча өз ордуна ээ болуу үчүн кызматкер ага ылайык келиши керек, анын ичинде:

- кызматкердин квалификациясына жана ээлеген кызматына ылайык эмгектенүүнүн функциялары (функциялык талдоо);

- бул эмгектенүү функцияларын ийгиликтүү аткарууга зарыл болгон тажрыйбасына жана билимине, көндүмдөрүнө, компетенттүүлүгүнө карата талаптар.

Эл аралык тажрыйбанын жана ата мекендик пилоттук долбоорлорду ишке ашыруу тажрыйбасынын негизинде бир катар кесиптик стандарттар иштелип чыгат.

Кыргыз Республикасынын Эмгек жана социалдык өнүгүү министрлиги өлкөнүн жумушчу тобунун сунуштарын эске алуу менен кесиптик стандарттарды иштеп чыгуу, экспертизалар, таануу, киргизүү жана колдонуу боюнча түзүмдү, эрежелерди түзүп, бекитет.

1.6. Квалификациялардын тармактык алкагы

Квалификациялардын улуттук алкагында аныкталган квалификация дескрипторлорунун негизинде квалификациялардын тармактык алкагы иштелип чыгып, билим берүүнүн сапатын камсыз кылуунун улуттук системасы квалификациялардын улуттук алкагынын деңгээлдери жана дескрипторлору менен түздөн-түз байланышта болот.

Квалификациялардын тармактык алкагы - квалификациялардын улуттук тутумунун курамдык бөлүгү болуп, бул тармактагы алдыңкы уюмдар тарабынан таанылган тармактын/сектордун алкагында квалификациялык деңгээлдердин белгиленген көрсөткүчтөрү боюнча жалпыланган баяндалышын билдирет.

Квалификациялардын тармактык алкагынын максаты тармакты өнүктүрүү стратегиясын, квалификациялардын деңгээли боюнча кесиптердин жана кызматтардын карталарын иштеп чыгууну, тармактар арасындагы байланыштарды сабактардын (кесиптердин жана кызматтардын) чектеш түрлөрү аркылуу белгилөөнү эске алуу менен квалификациялардын улуттук алкагынын негизинде тармактагы/сектордогу иш жүзүндөгү квалификацияларга карата талаптарды түзүү болуп саналат.

Бүгүнкү күндө Кыргыз Республикасынын Эмгек жана социалдык өнүгүү министрлигинин эксперттик тобу квалификациялардын тармактык алкагынын методикасын иштеп чыгып, коомдук талкууда турат.

1.7. Квалификацияларды баалоо тутуму

Кыргыз Республикасында эксперттик-методикалык борборлордун жана квалификацияларды баалоо борборлорунун функцияларын аткарган институттарды түзүү жана өнүктүрүү керек. Кесипкөй жана билим берүү стандарттарынын негизинде алынган формалдык, формалдык эмес же информалдык билим берүү аркылуу квалификацияларды баалоо эрежелерин жана тартиптерин белгилөө зарыл.

2 Жогорку билим берүү тутуму

Жогорку билим берүү - билим берүү программаларына жана стандарттарына тиешелүү деңгээлдеги адистерди окутуу, даярдоо, кайра даярдоо, ошондой эле жарандардын билимин тереңдетүүгө жана кеңейтүүгө болгон муктаждыктарын канааттандыруу.

2.1. Билим берүү программаларынын түрлөрү, окутуунун формалары жана технологиялары

Кыргыз Республикасында төмөнкү программалар ишке ашырылат:

- кесиптик жогорку билим берүү (бакалавриат, магистратура);
- Жождон кийинки кесиптик билим берүү (илимдер кандидаты, философия доктору (PhD)/тармак боюнча доктор, илимдер доктору);
- кошумча кесиптик билим берүү (квалификацияны жогорулатуу жана кадрларды кайра даярдоо).

Жогорку кесиптик билим берүү квалификациянын улуттук тутумуна ылайык орто жалпы, орто кесиптик жана жогорку кесиптик билимдин базасында билимди тереңдетүү жана кеңейтүү боюнча инсандын керектөөлөрүн канааттандыруу максатында бакалаврларды, адистерди жана магистрлерди даярдоону жана кайра даярдоону камтыйт.

Жождон кийинки кесиптик билим берүү илимдин кандидаты жана доктору, философия доктору (PhD) / тармак боюнча доктору академиялык даражалары бар илимий жана илимий-педагогикалык кадрларды даярдоо боюнча программаларды ишке ашырууну камтыйт.

Илимий жана илимий-педагогикалык кадрларды даярдоо, эреже катары, жогорку кесиптик билим берүү мекемелеринде жана илимий мекемелерде түзүлгөн конкурс, аспирантура, адъюнктура, докторантура жана негизги докторантура (PhD / тармак боюнча) аркылуу жүргүзүлөт.

Билим берүү программалары окуучулардын муктаждыктарын жана мүмкүнчүлүктөрүн эске алуу менен төмөнкү формаларда өздөштүрүлөт: күндүзгү, сырттан (кечки жана нөөмөттүк), сырттан окуу формаларында.

Өлкөнүн жогорку окуу жайларында окутуунун төмөнкү технологиялары колдонулат:

- салттуу билим берүү технологиясы;
- маалымат-байланыш технологиялары;
- дистанциондук билим берүү технологиялары ж.б.

Билим берүү уюму билим берүү технологияларын тандоодо көзкарандысыздыкка ээ.

2.2. Жогорку кесиптик билим берүү уюмдары

Жогорку кесиптик билим берүүнүн билим берүү уюму (мындан ары Жож) - Кыргыз Республикасынын "Билим берүү жөнүндө" мыйзамына ылайык, жогорку, жогорку окуу жайдан кийинки жана кошумча кесиптик билим берүүнүн кесиптик билим берүү программаларын, ошондой эле орто кесиптик жана орто жалпы билим берүү программаларын ишке ашыруу максатында түзүлгөн билим берүүчү жана илимий уюм.

Жогорку окуу жайларына институттар, академиялар, университеттер жана атайын университеттер (консерватория, жогорку аскер окуу жайы ж.б.) кирет.

Институт – жогорку окуу жай же университеттин, академиянын структуралык бөлүмү, ал:

- жогорку билим берүүнүн билим берүү программаларын жана жогорку окуу жайдан кийинки билим берүүнүн программаларын ишке ашырат;

- адистерди даярдоону, кайра даярдоону, жогорку билимдүү кызматкерлердин квалификациясын жогорулатууну, кесиптик иштин белгилүү бир чөйрөсү үчүн илимий жана илимий-педагогикалык кадрларды даярдоону жүзөгө ашырат;

- адистердин профилин даярдоо боюнча фундаменталдык жана ошондой эле колдонмо мүнөздөгү илимий изилдөөлөрдү жүргүзөт.

Академия – жогорку окуу жай, ал:

- илимий иш тармагында жогорку жана Жождон кийинки билим берүү программаларын жүзөгө ашырат;

- илим же маданият жаатында фундаменталдык жана колдонмо мүнөздөгү илимий изилдөөлөрдү жүргүзөт;

- адистерди даярдоону, кайра даярдоону, жогорку билимдүү жумушчулардын квалификациясын жогорулатууну, ошондой эле илимий жана илимий-педагогикалык кадрларды даярдоону жүзөгө ашырат;

- өз ишинин тармактары боюнча илимий жана илимий-методикалык борбор болуп саналат.

Университет - жогорку окуу жай, ал:

- окутуунун кеңири чөйрөлөрүндө (адистиктеринде) жогорку жана Жождон кийинки билим берүү программаларын ишке ашырат;

- илимдин кеңири спектри боюнча негизги жана прикладдык изилдөөлөрдү ишке ашырат;

- адистерди даярдоону, кайра даярдоону, жогорку билимдүү кызматкерлердин квалификациясын жогорулатууну, ошондой эле илимий жана илимий-педагогикалык кызматкерлерди (илимдин кандидаттарын жана докторлорун) даярдоону жүзөгө ашырат;

- өзүнүн ишинин профили боюнча илимий жана илимий-методикалык борбор болуп эсептелет.

Адистештирилген Жож - бул тар профилдеги адистештирилген (консерватория, жогорку аскер мектеби ж. б.) жогорку окуу жай жана ал:

- жогорку билим берүүнүн жана жогорку окуу жайдан кийинки кесиптик билим берүүнүн билим берүү программаларын ишке ашырат;

- кесиптик иштин конкреттүү чөйрөсү үчүн жогорку билимдүү кызматкерлерди, илимий жана илимий-педагогикалык кадрларды даярдоону, кайра даярдоону жана квалификациясын жогорулатууну жүзөгө ашырат;

- колдонмо илимий изилдөөлөрдү жүргүзөт.

Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитетинин 2019-жылдагы маалыматы боюнча, жогорку кесиптик билим берүүчү окуу жайлардын саны 55, анын ичинде мамлекеттик университеттер 38, жеке менчик 17ни түзгөн.

Ведомстволук таандыгы боюнча мамлекеттик университеттер Кыргыз Республикасынын Билим берүү жана илим министрлигине, Кыргыз Республикасынын Саламаттыкты сактоо министрлигине, Кыргыз Республикасынын Ички иштер министрлигине, Кыргыз Республикасынын Тышкы иштер министрлигине, Кыргыз Республикасынын Коргоо министрлигине, Кыргыз Республикасынын Транспорт жана жолдор министрлигине ж.б.га баш ийет.

Республикада төмөнкү мамлекеттер аралык жогорку окуу жайлар иш жүргүзөт: Россия Федерациясынын биринчи президенти Б.Н. Ельцин атындагы Кыргыз-Россия Славян университети; Кыргыз-Өзбек университети; Кыргыз-Түрк "Манас" университети.

Жеке менчик жогорку окуу жайларга төмөнкүлөр кирет: Кыргызстан Эл аралык Университети, С.Тентишев атындагы Азия Медицина институту, Кыргыз-Россия Билим берүү академиясы, Илимий изилдөө медициналык-социалдык институту, Махмуд Кашгари-Барскани атындагы Чыгыш университети, Эл аралык "Ала-Тоо" университети ж. б..

2.3. Окуп жаткандар

Жогорку кесиптик окууга орто жалпы билим жөнүндө күбөлүк, орто кесиптик билим жөнүндө же жогорку кесиптик билим жөнүндө (экинчи, үчүнчү ж.б. жогорку билимден кийинки) диплом менен кирүүгө болот.

Тиешелүү профилдеги орто кесиптик билимге ээ адамдар тездетилген программалар боюнча жогорку кесиптик билим ала алышат.

Жогорку кесиптик билими бар адамдар тездетилген программалар боюнча экинчи жана үчүнчү жогорку кесиптик билим ала алышат.

Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитетинин маалыматы боюнча, 2019-жылдагы жогорку кесиптик билим берүү уюмдарынын студенттеринин саны 183 778 адамды түздү.

Студенттердин санынын бөлүштүрүлүшү таблицада көрсөтүлгөн.

№	Аймактар	Адам
1	Баткен областы	5843
2	Джалал-Абад областы	9474
3	Ысык-Көл областы	2824
4	Нарын областы	3197
5	Ош областы	0
6	Талас областы	1651
7	Чуй областы	3719
8	Бишкек шаары	108174
9	Ош шаары	48896

Университеттер, уюштуруучулук-укуктук формаларына, менчигинин формаларына жана ведомстволук баш ийүүсүнө карабастан, Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2011-жылдын 27-майындагы №256 токтомуна ылайык, Кыргыз Республикасынын жогорку окуу жайларына кабыл алуу тартибинин негизинде жыл сайын кабыл алуу эрежелерин өз алдынча иштеп чыгышат, бекитет жана Кыргыз Республикасынын Билим берүү министрлиги менен макулдашат.

Кыргыз Республикасынын жогорку окуу жайларынын биринчи курсуна орто жалпы жана орто кесиптик билими бар адамдар кабыл алынат.

Кийинки курстарга ар кандай деңгээлдеги жогорку кесиптик билим жөнүндө мамлекеттик диплому бар адамдар кабыл алынат.

Тийиштүү адистиктердеги кийинки курстарга тийиштүү профилдеги орто кесиптик билими тууралуу мамлекеттик үлгүдөгү диплому бар адамдар кабыл алынат.

Магистрди даярдоо программасы боюнча окууга "бакалавр" же "адис" деген жогорку кесиптик билими тууралуу мамлекеттик үлгүдөгү диплому бар адамдар кабыл алынат.

Кыргыз Республикасынын Жождорунда башка мамлекеттердин жарандарын окутуу Кыргыз Республикасы катышуучу болуп саналган, белгиленген тартипте күчүнө кирген, эл аралык келишимдердин негизинде, ошондой эле билим берүү уюмдарынын ортосунда же айрым жарандар менен келишимдердин негизинде ишке ашырылат. Дүйнөнүн ар кайсы өлкөлөрүндө Кыргыз Республикасынын Жождоруна чет өлкөлүк жарандарды тандоо боюнча ортомчулук кызматын көрсөткөн өнөктөштөрдүн ортосундагы келишимдер университетке кабыл алуу жарыяланганга чейин КР ББИМи менен макулдашылышы керек.

Кыргыз Республикасынын Жождоруна тапшырууда алардын уюштуруучулук-укуктук формасына, күндүзгү, күндүзгү (кечки) – сырттан окутуу формаларына, анын ичинде аралыктан билим берүү технологияларын колдонуусуна карабастан, башкы критерийлерден болуп абитуриенттин билим деңгээли жана жөндөмдүүлүгү саналат.

Жождор алардын уюштуруучулук-укуктук формаларына карабастан, кабыл алуу жөнүндө КР ББИМи менен макулдашуудан кийин окутуунун багыттарынын жана адистиктеринин тизмесин жана аларды кабыл алуу планын жарыялайт.

2.4. Окуп жаткандарды социалдык жактан коргоо

Кыргыз Республикасынын "Билим берүү жөнүндө" мыйзамында, мамлекет Кыргыз Республикасынын Өкмөтү тарабынан белгиленген тартипте окуп жаткандарга окуу үчүн шарт түзөт, окуй турган жайлар, жабдуу, жатакана, жөлөкпул, материалдык жардам, тамак-ашка жана транспортто жүрүүгө жеңилдиктер, медициналык жактан тейлөө жана ден соолукту чыңдоо, окуу китептери менен (республикалык жана жергиликтүү бюджеттердин каражаттарынын эсебинен студенттерге, окуп жаткандарга Кыргыз Республикасынын Өкмөтү тарабынан аныкталган тартипте жана өлчөмдөрдө стипендиялар төлөнөт) камсыз кылат деп бекитилген.

Кыргыз Республикасынын жарандары эгер бул деңгээлдеги билим алар тарабынан биринчи жолу алынып жатса, конкурстук негизде мамлекеттик билим берүү стандарттарынын чегинде акысыз жогорку билим алууга укуктуу.

Кесиптик жогорку билим берүү жана жогорку окуу жайынан кийинки кесиптик билим берүү уюмдарында окуп жаткан студенттерди социалдык жактан колдоо үчүн социалдык билим берүү кредиттери берилиши мүмкүн.

Жогорку кесиптик билим берүү алкагында сырттан окуу формасын, дистанциялык билим берүү технологияларын пайдаланган билим берүү уюмдарында окугандар Кыргыз Республикасынын эмгек жөнүндө мыйзамдарында белгиленген тартипте берилүүчү кошумча жеңилдиктерге укуктуу.

Лицензиясы бар же мамлекеттик аккредитациядан өткөн жогорку окуу жайларынын студенттери мөөнөттүү аскер кызматына алынуусун убактылуу калтыруу укугуна ээ.

Олимпиадалык оюндардын, дүйнөлүк чемпионаттардын чемпиондору жана байге ээлери жана Азия оюндарынын чемпиондору дене тарбия жана спорт жаатындагы адистик жана даярдоонун багыттары боюнча (бакалавриат, магистратура) окуу үчүн мамлекеттик жана муниципалдык орто кесиптик жана жогорку кесиптик билим берүү уюмдарына кирүү сынагысыз (экзамендерсиз, тестирлөөсүз жана аңгемелешүүсүз) кабыл алынат.

"Кыргыз Республикасынын спорт чебери", "Кыргыз Республикасынын эл аралык класстагы спорт чебери" спорттук наамы бар спортсмендер мамлекеттик жана муниципалдык билим берүүнүн кесиптик жогорку билим берүү уюмдарына тапшырууда артыкчылык укугунан пайдаланат. "Спорттун чеберлигине талапкер" спорттук разряды, "Кыргыз Республикасынын спорт чебери", "Кыргыз Республикасынын эл аралык класстагы спорт чебери" спорттук наамы бар спортсмендер мамлекеттик жана муниципалдык билим берүүнүн кесиптик орто билим берүү уюмдарына тапшырууда артыкчылык укугунан пайдаланышат.

Жождор жетим балдарга жана мүмкүнчүлүгү чектелгендерге өз алдынча жеңилдиктерди беришет.

2.5. Даярдоонун багыттары

Жогорку кесиптик билим берүүнү эл аралык билим берүү мейкиндигине интеграциялоо максатында, Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2011-жылдын 23-августундагы №496 "Кыргыз Республикасында жогорку кесиптик билим берүүнүн структурасын түзүү жөнүндө" токтому кабыл алынып, анда 2012-2013-окуу жылынан айрым адистиктерден тышкары жогорку кесиптик билим берүүнүн эки баскычтуу "бакалавр" жана "магистр" академиялык даражаларын берүү структурасына өтүү белгиленген.

Көрсөтүлгөн токтомдо бекитилген:

- Кыргыз Республикасынын Жогорку кесиптик билим берүүсүнүн мамлекеттик билим берүү стандартынын "бакалаврды" даярдоо багыты боюнча макети;

- Кыргыз Республикасынын Жогорку кесиптик билим берүүсүнүн мамлекеттик билим берүү стандартынын " магистрди" даярдоо багыты боюнча макети;

- Кыргыз Республикасынын Жогорку кесиптик билим берүүсүнүн мамлекеттик билим берүү стандартынын адистиктер боюнча макети;

- Бүтүрүүчүгө "бакалавр" академиялык даражасын ыйгаруу менен тастыкталаган жогорку кесиптик билим берүүнүн даярдоо багыттарынын тизмеси;

- Бүтүрүүчүгө "магистр" академиялык даражасын ыйгаруу менен тастыкталаган жогорку кесиптик билим берүүнүн даярдоо багыттарынын тизмеси;
- Бүтүрүүчүгө "адис" квалификациясын ыйгаруу менен тастыкталган жогорку кесиптик билим берүүнүн адистиктеринин тизмеги.

Кыргыз Республикасынын мыйзамында «2019-жылдын 14-июнундагы №71 "Билим берүү жөнүндө" токтомунда "бакалавр", "магистр" жана "адис" түшүнүктөрү жөнүндө мыйзамга өзгөртүүлөрдү киргизүү» жаңы редакцияда аныкталды:

бакалавр - магистратурага өтүүгө жана кесиптик ишти жүзөгө ашырууга укук берүүчү жогорку кесиптик билим берүү квалификациясынын деңгээли;

магистр - аспирантурага жана (же) базалык докторантурага (PhD/тармак боюнча) өтүүгө жана кесиптик ишти жүзөгө ашырууга укук берүүчү жогорку кесиптик билим берүү квалификациясынын деңгээли;

2.5.1. “Бакалавр” жана “магистрдин” квалификация деңгээлдери

Жогорку кесиптик билим берүүнү эл аралык билим берүү мейкиндигине интеграциялоо жана бюджеттик каражаттарды пайдалануунун натыйжалуулугун жогорулатуу максатында, Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2011-жылдын 23-августунда №496 “Кыргыз Республикасында эки баскычтуу жогорку кесиптик билим берүү структурасын түзүү” токтому менен 2012-2013-окуу жылынан баштап кээ бир адистиктерден тышкары, эки баскычтуу (бакалавр-магистр) жогорку кесиптик билим берүү структурасы бекитилди.

Азыркы учурда көрсөтүлгөн Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн токтому менен бүтүрүүчүгө "бакалавр" жана "магистр" квалификациясын ыйгарууну тастыктаган, жогорку кесиптик билимди даярдоонун багыттарынын тизмеси төмөнкүдө бекитилген:

- физика-математика илимдери жана фундаменталдык информатика;
- табигый илимдер;
- гуманитардык илимдер;
- коомдук илимдер;
- мугалимдердин билим деңгээли;
- саламаттыкты сактоо;
- маданият жана искусство;
- экономика жана менеджмент;
- маалыматтык коопсуздук;
- тейлөө чөйрөсү;
- айыл чарба жана айыл чарба илимдери;
- геодезия жана жерге жайгаштыруу;
- геология, пайдалуу кен чыккан жерлерди чалгындоо жана иштетүү;
- энергетика жана электроэнергетика;
- материал таануу, металлургия жана машина куруу;
- курал-жарак жана куралдануу системалары;
- транспорттук техника жана технологиялар;
- прибор иштеп чыгаруу;
- электроника, радиотехника жана байланыш;
- автоматташтыруу жана башкаруу;
- эсептөө жана маалымат технологиялары
- химиялык технология жана биотехнология;
- токой ресурстарын көбөйтүү жана кайра иштетүү;
- азык-түлүк жана керектелүүчү товарлардын технологиясы жана өндүрүшү;
- архитектура жана курулуш;
- техносфера коопсуздугу, айлана-чөйрөнү коргоо жана гидрометеорология;
- аскердик билим берүү.

Бакалаврга даярдоо программасына кирүү үчүн талапкерлердин жалпы орто билим жөнүндө мамлекеттик күбөлүгү же орто кесиптик (же жогорку кесиптик) билиминин диплому

болушу керек. Магистрдик программа талапкерлерден бакалавр даражасы же жогорку кесиптик билими бар деген мамлекеттик дипломдун болушун талап кылат.

Бакалавр жана магистр даражаларын даярдоо боюнча билим берүү программасын толугу менен өздөштүргөн жана мамлекеттик жыйынтыктоочу аттестациядан ийгиликтүү өткөн Жождордун бүтүрүүчүлөрү жогорку билим жөнүндө диплом жана тиешелүүлүгүнө жараша "бакалавр" жана "магистр" квалификациясын алышат. Жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестация мамлекеттик экзамендерди жана акыркы квалификациялык ишти коргоону, ал эми "магистр" квалификациясы үчүн диссертациялык ишти камтыйт.

2.5.2. Адисти квалификациялоо деңгээли

Адис - аспирантурага жана (же) базалык докторантурага (PhD/тармак боюнча) өтүүгө жана кесиптик ишти жүзөгө ашырууга укук берген жогорку кесиптик билим берүү квалификациясынын деңгээли;

Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2011-жылдын 23-августундагы №496 "Кыргыз Республикасында жогорку кесиптик билим берүүнүн эки баскычтуу структурасын түзүү жөнүндө" токтому менен, бүтүрүүчүгө "адис" квалификациясын ыйгаруу менен тастыкталган жогорку кесиптик билим берүү адистиктеринин төмөнкү тизмеси белгиленген:

- Гуманитардык илим (Клиникалык психология, Соттук экспертиза, Котормо жана котормо таануу, Бажы иши, Педагогикалык билим берүү, окутуу кыргыз тилинде жүргүзүлбөгөн окуу жайларындагы Мамлекеттик тил);

- Саламаттыкты сактоо (Дарылоо иши, Педиатрия, Профилактикалык медицина иши, Стоматология, Фармация, Медайымдык иш);

- Маданият жана искусство (Искусство таануу, Театр таануу, Хореографиялык искусствонун тарыхы жана теориясы, Музыка таануу, Кино таануу, Кинематография, Көркөм сүрөт искусствосунун тарыхы жана теориясы, Инструменталдык аткаруу (аспаптын түрү боюнча), Вокалдык искусство (вокалдык искусство түрү боюнча), Дирижердук (Аткаруучу топтун түрү боюнча) , Композиция, Эстрадалык музыка (түрлөрү боюнча), Үн техникасы (колдонуу чөйрөсү боюнча), Актердук чеберчилик, Режиссура (колдонуу чөйрөсү боюнча), Театрлаштырылган көркөм өнөр, Хореографиялык искусство, Режиссер хореограф, Хореография педагогикасы, Дизайн, Интерьер жана шаймандар, Декоративдик колдонмо искусствосу жана элдик кол өнөрчүлүк, Монументалдык жана декоративдик искусство, Живопись, Графика, Скульптура, Адабий чыгармачылык, Элдик чыгармачылык, Социалдык жана маданий иш-чаралар, Китеп бизнес, Музей иши жана эстеликтерди коргоо);

- Техникалык илимдер (маалымат коопсуздугу);

- Айыл чарба (Ветеринария);

- Геодезия жана жерге жайгаштыруу (Колдонмо геодезия);

- Геология, пайдалуу кен чыккан жерлерди чалгындоо жана иштетүү (Колдонмо геология, Геологиялык чалгындоо технологиясы, Тоо-кен иштери, Тоо-кен ишинин же мунай-газ өндүрүүнүн физикалык процесстери);

- Архитектура жана курулуш (Темир жолдорду, көпүрөлөрдү жана транспорттук тоннелдерди куруу жана пайдалануу);

- Техносфера коопсуздугу (Өрт коопсуздугу);

- Дисциплиналар аралык адистиктер (Тармактык экономика);

- Материал таануу, металлургия жана машина куруу (түстүү металлдар металлургиясы);

- Транспорттук техника жана технологиялар (Темир жолдун кыймылдуу курамы).

Студенттер окуу программасында каралган факультативдик дисциплиналар үчүн бөлүнгөн окуу убактысынын ичинде бир нече курстарды тандап алууга укуктуу.

Адистерди даярдоо программасына кирүү негизинен бакалавриат программасына кирүү талаптарына окшош эле болуп, талапкерлер жалпы орто билим жөнүндөгү мамлекеттик аттестат же орто кесиптик (же жогорку кесиптик) билимдин дипломуна ээ болушу керек.

Адистерди даярдоо боюнча билим берүү программасын толугу менен өздөштүрүп, мамлекеттик жыйынтыктоочу аттестациядан ийгиликтүү өткөн Жождордун бүтүрүүчүлөрү жогорку билим жөнүндө диплом жана "адис" академиялык даражасын алышат.

Жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестация мамлекеттик экзамендерди жана дипломду жактоо ишин камтыйт.

2.5.3. Философия илиминин доктору (PhD) /тармак боюнча докторлордун квалификация деңгээлдери.

Базалык докторантура (PhD / профили боюнча) - дипломдук ишти коомдук коргоонун натыйжаларында философия илиминин доктору (PhD) / тармак боюнча доктор квалификациясы ыйгарылган жогорку квалификациялуу адисти даярдап, билим берүү ишмердүүлүгүн жана илимий изилдөөлөрдү интеграциялоону камсыз кылган, Жождон кийинки кесиптик илимий жана билим берүү программасы.

2013-жылы пилоттук долбоорлордун алкагында Кыргызстандын 7 Жождорунда пилоттук доктордук программаларды ишке ашыруу башталган.

2020-жылы жогорку билим берүүнү реформалоо боюнча эксперттердин тобу тарабынан кесип боюнча философия илиминин докторлорун (PhD) / докторлорду даярдоо программаларын, жогорку кесиптик билим берүү уюмдары жана илимий мекемелердин кабыл алуу, уюштуруу тартиби, квалификация жана дипломдорду берүү тартиби, ошондой эле кандидаттык диссертациясынын талаптары, аны коргоого жана окутуунун натыйжалары жана ишке ашыруу шарттарынын процедуралары иштелип чыкты.

Программанын татаалдыгы программанын өзгөчөлүктөрүнө жараша 180ден 240ка чейин, алардын ичинен окуу дисциплиналарын үйрөнүүгө 60тан кем эмес кредит бөлүнөт. Илимий-изилдөө ишинин эмгек сыйымдуулугу кеминде 120 кредитти түзөт, анын ичинде ар кандай максаттардагы практика жана / же стаж өтүү, ошондой эле кандидаттык диссертацияны жактоо, аттестациянын бардык түрлөрү камтылган.

Докторанттарга коюлган негизги талаптардын бири:

- окутуу учурунда докторант диссертациялык изилдөөлөрдүн илимий жыйынтыктарын чагылдырган кеминде эки илимий ишин WEB Science and Scopus эл аралык системалары индекстеген нөлдүк эмес импакт-фактору бар илимий басылмаларда жарыялоого милдеттүү.

- докторант окуп жаткан мезгилде бир айдан кем эмес мөөнөттө чет өлкөлүк илимий-изилдөө стажировкасынан өтүшү керек.

Кыргыз Республикасынын билим берүү чөйрөсүндөгү ыйгарым укуктуу мамлекеттик органы философия илиминин докторлору (PhD) / PhD тармак боюнча докторлор үчүн окуу программаларына лицензиялоону, минималдык аккредитациялоо талаптарын иштеп чыгат, лицензиялоо жол-жобосун жүзөгө ашырат, мамлекеттик профилдеги философия илимдеринин доктору (PhD) / доктордун дипломунун формасын бекитет, ошондой эле ушул квалификацияны таануу жана салыштыруу боюнча эл аралык иш-чараларды жүргүзөт.

Кандидаттык диссертациясын ийгиликтүү коргогон, ошондой эле окуу программасын толугу менен аяктаган докторантка университеттер аралык түзүлгөн калыстар тобунун мүчөлөрү тарабынан ушул тармакта философия илимдеринин доктору (PhD) / тармак боюнча доктор квалификациясы берилет.

2.6. Негизги билим берүү программасы

Негизги билим берүү программасы (мындан ары - НББП) - бул окутуунун тиешелүү багытындагы максаттарды, күтүлүп жаткан натыйжаларды, мазмунун жана уюштуруу процесстерин жөнгө салуучу окуу-методикалык документтердин жыйындысы.

Төмөнкү таблицаларда мамлекеттик билим берүү стандарттарында бекитилген негизги билим берүү программасынын структурасына болгон талаптар берилген. Жождор мындай талаптардын негизинде эмгек рыногунун керектөөлөрүн эске алуу менен өздөрүнүн окуу программаларын иштеп чыгышат.

Бакалавды даярдоо боюнча НББПнын структурасы	НББПнын бакалаврды даярдоодогу жана блоктордун кредиттик көлөмү
---	--

Блок 1	I. Гуманитардык, социалдык жана экономикалык цикл II. Математикалык жана табигый илимдер циклы III. Кесиптик цикл	165-215
Блок 2	Тажрыйба	15-60
Блок 3	Мамлекеттик жыйынтыктоочу аттестация	10-15
Бакалаврларды даярдоо боюнча НББПнын көлөмү		240

Магистрды даярдоо боюнча НББПнын структурасы		НББПнын магистрды даярдоодогу жана блоктордун кредиттик көлөмү
Блок 1	Дисциплиналар (модулдар)	60-90
Блок 2	Тажрыйба	20-40
Блок 3	Мамлекеттик жыйынтыктоочу аттестация	10-20
Магистрларды даярдоо боюнча НББПнын көлөмү		120

Адистик боюнча НББПнын структурасы		НББПнын адистик боюнча жана блоктордун кредиттик көлөмү
Блок 1	I Гуманитардык, социалдык жана экономикалык цикл II. Математикалык жана табигый илимдер циклы III. Кесиптик цикл	185-260
Блок 2	Тажрыйба	25-90
Блок 3	Мамлекеттик жыйынтыктоочу аттестация	10-25
Адистик боюнча НББПнын көлөмү		300

Адистик боюнча негизги билим берүү программасынын ар бир блогуна тиешелүү болгон дисциплиналардын (модулдардын) жыйындысын жана алардын эмгек сыйымдуулугун, Жож квалификациялардын улуттук алкагында каралган окутуунун натыйжаларынын жыйындысына жана анын өнүгүүсүнө коюлган талаптарды эске алуу менен блок үчүн белгиленген көлөмдүн негизинде өз алдынча аныктайт.

2.7. Окуп жаткандардын билимин баалоо

Студенттерди жана бүтүрүүчүлөрдү даярдоонун сапатын баалоо алардын учурдагы, орто аралык жана жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестациясын камтууга тийиш. Баалоо базалары университет тарабынан иштелип чыгат жана бекитилет.

Студенттерди жана бүтүрүүчүлөрдү аттестациялоого, акыркы квалификациялык иштердин мазмунуна, көлөмүнө жана түзүмүнө талаптарды Жождордун бүтүрүүчүлөрүнүн жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестациясы жөнүндө жобону эске алуу менен Жождор аныктайт.

3 Профессордук-окутуучулук курам

Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2004-жылдын 3-февралындагы №53 "Кыргыз Республикасынын жогорку кесиптик билим берүүсүнүн билим берүү уюму жөнүндө жобо" токтому менен илимий-педагогикалык персоналдын (профессордук-окутуучулук курам, илимий кызматкерлер), инженердик-техникалык, административдик, экономикалык, билим берүүчү жана көмөкчү, Жождордун тейлөө жана башка кызматкерлеринин кызматтык орундары бекитилген.

Жождун профессордук-окутуучулук курамына төмөндөгүлөр кирет: ассистенттер, окутуучулар, улук окутуучулар, доценттер, профессорлор, кафедра башчылары, факультеттердин декандары.

Мамлекеттик Жождорго профессордук-окутуучулук курамды кабыл алуу жана бошотуу Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2012-жылдын 29-майындагы №346 токтому менен бекитилген Кыргыз Республикасынын Эмгек кодексинин жана Кыргыз Республикасынын жогорку окуу жайларынын профессордук-окутуучулук курамынын кызмат орундарын алмаштыруу тартиби жөнүндө жобонун талаптарына ылайык жүргүзүлөт.

Жождун профессордук-окутуучулук курамынын бош кызмат орундарын ээлөө үчүн: факультет декандары, кафедра башчылары, профессорлор, доценттер, Жождордун окутуучулары тиешелүү илимий даражасы жок (көркөм өнөр, дене тарбия, аскер окуу жайлары, чет тилдер жана дене тарбия кафедралары үчүн) кабыл алынышы мүмкүн бирок кеминде 10 жылдык илимий-педагогикалык иш профессор үчүн, жана 5 жыл доцент үчүн, илимий эмгектери, окуу куралдары жана жетектөөчү лекциялары талаптагыдай илимий, теориялык жана методикалык деңгээлде жарыяланган болуш керек.

Жеке менчик университеттерде жумушка кирүү критерийлери жергиликтүү актылар менен аныкталат. Жумушка алуу эмгек келишиминин негизинде жүргүзүлөт.

Университеттин профессордук-окутуучулук курамынын сандык жана сапаттык көрсөткүчтөрү жогорку кесиптик билим берүүнүн билим берүү программалары жана лицензиялык талаптардын мамлекеттик билим берүү стандарттары менен жөнгө салынат. Программалар боюнча профессордук-окутуучулук курамдын саны окутуучу/студенттин катышына ылайык аныкталат.

3.1. Педагогдук ишти иштөө укугу

Кыргыз Республикасынын "Билим берүү жөнүндө" мыйзамына ылайык, зарыл билимди жана тиешелүү педагогикалык квалификацияны алган адамдар окутуучулук иш менен алектенүүгө укуктуу.

Педагогдук билими жана квалификациясы жок адамдар педагогдук (окутуучулук) иште иштөө укугуна төмөнкү учурларда ээ болот:

- кайра даярдоодон өткөн;
- иш чара көндүмдөрүн үйрөтүү.

Кесиптик жогорку билим берүү уюмунда педагог болуп иштөөгө эреже катары магистрден төмөн эмес билими бар адамдарга уруксат берилет.

Педагогдук иште иштөөгө соттолгон же медициналык жактан каршы көрсөтмөсү бар адамдарга жол берилбейт, анын тизмеси Кыргыз Республикасынын мыйзамы аркылуу аныкталат.

Педагогдук иште иштөө укугунан ажыратуу Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык жүргүзүлөт.

3.2. Педагогдордун укуктары менен милдеттери

Педагогдор төмөндөгүлөргө укуктуу:

- педагогдук ишти уюштуруунун усулдары менен түрлөрүн эркин тандап алууга;
- педагогдук алдыңкы тажрыйбаны ишке жайылтууга;

- өз аброюн жана кесиптик баркын коргоого;
- кесиптик иши үчүн тиешелүү шарттарды талап кылууга.
- Кыргыз Республикасынын Өкмөтү аныктаган тартипте мамлекеттин эсебинен өзүнүн кесиптик деңгээлин жана квалификациясын жогорулатууга.

Педагогдор төмөндөгүлөргө милдеттүү:

- педагогдук этиканын ченемдерин сактоого;
- окуучулардын мамлекеттик билим берүү стандарттарынын талаптарынан төмөн болбогон деңгээлде билим берүү программаларын өздөштүрүшүн камсыз кылууга;
- окуп жаткандардын өз алдынчалуулугун, окууга чыгармачыл мамиле жасоосун өнүктүрүүгө, жүрүм-турумунда жогорку адеп-ахлактык ченемдерди калыптандырууга;
- өзүнүн кесиптик деңгээлин дайыма өркүндөтүүгө жана квалификациясын кеминде 5 жылда бир жолу жогорулатууга;
- балдарга карата эмоциялык, психикалык, дене-бой зомбулугун колдонууга жол бербөөгө.

3.3. Билим берүү тутумунун кызматкерлерин социалдык жактан коргоо

Билим берүү уюмдарынын кызматкерлери жыл сайын милдеттүү түрдө мамлекеттик медициналык-профилактикалык мекемелерде акысыз амбулатордук медициналык кароодон өтүшөт.

Айыл жерлеринде жайгашкан билим берүү уюмдарында иштегендиги үчүн педагогикалык кызматкерлерге кошумча акы төлөнөт.

Билим берүү уюму эмгекке акы төлөө үчүн болгон каражаттардын чегинде кызматкерлерге үстөк акыларды, материалдык стимулдаштыруунун жана компенсациянын башка түрлөрүн белгилей алат, ошондой эле окуу, усулдук жана илимий адабияттарды алууга каражат бөлөт.

3.4. Профессордук-окутуучулук курамдын квалификациясын жогорулатуу жана кайра даярдоо

Профессордук-окутуучулук курамдын квалификациясын жогорулатуу жана кайра даярдоо Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2004-жылдын 3-февралындагы №53 токтому менен бекитилген Кыргыз Республикасында кошумча кесиптик билим берүү жөнүндө жобо менен жөнгө салынат.

Зарылдыгына жараша квалификациясын жогорулатуу кызматкерлердин ишинин аралыгында кеминде 5 жылда бир жолу жүргүзүлөт. Квалификацияны жогорулатуу мөөнөтүн иш берүүчү белгилейт.

Адистердин квалификациясын жогорулатуу жана кесиптик жактан кайра даярдоо жумуштан калуу менен, жумуштан калбастан, жумуштан жарым-жартылай тыныгуу менен жана окутуунун жекече формаларында жүргүзүлөт. Квалификациясын жогорулатуунун жана кесиптик кайрадан даярдоонун мөөнөтү жана формасы билим берүү уюмдары тарабынан жалдоочунун керектөөлөрүнө ылайык, аны менен түзүлгөн келишимдин негизинде белгиленет.

Кыска мөөнөттүү тематикалык окутуу курстары же тематикалык жана көйгөйлүү семинарларга катышуу аркылуу билим берүү стандарттарынын тынымсыз өсүп жаткан талаптарына ылайык билимин жана көндүмдөрүн жаңыртуу максатында квалификациясын жогорулатуу боюнча кошумча билим берүү программалары 72 сааттан 100 саатка чейин жүзөгө ашырылат.

Узак мөөнөттөгү 100 сааттан ашык квалификацияны жогорулатуучу окутуу программалары актуалдуу көйгөйлөрдү терең изилдөө же кесиптик көндүмдөргө ээ болуу максатында ишке ашырылат.

Кесиптик кайра даярдоонун кошумча билим берүү программалары адиске учурдагы кесиптик билимдин чегинде кесиптик иштин жаңы түрүн жүзөгө ашыруу үчүн зарыл болгон билимди, билгичтикти жана көндүмдөрдү камсыз кылган 500 сааттан ашык окуу программаларынын көлөмүндө ишке ашырылат.

Квалификацияны кеңейтүү жана кесиптик иштин жаңы түрүн ишке ашыруу максатында, кошумча адистиктин негизинде 1000 сааттан ашык кошумча кесиптик окутуу менен бирге, билим берүү программалары ишке ашырылууда.

Кошумча билим берүү программалары жеке окуу программалары боюнча да, өз алдынча изилдөө түрүндө да ишке ашырылышы мүмкүн.

Эреже катары, мугалимдер өзүлөрүнүн квалификациясын Жождордун ичиндеги жана алардын ортосундагы курстар, семинарлар жана тренингдер аркылуу жогорулатышат. Эл аралык долбоорлордун алкагында уюштурулган тренингдер жана семинарлар өзгөчө ролду ойнойт.

Кыргыз Республикасында кошумча кесиптик билим берүү боюнча билимин аяктагандыгын тастыктаган документтердин төмөнкү түрлөрү түзүлгөн: ырастама, күбөлүк, сертификат, диплом.

4. Жогорку окуу жайды башкаруу

Кыргыз Республикасынын "Билим берүү жөнүндө" мыйзамы университеттерди башкаруунун төмөнкү принциптерин белгилейт: демократиялаштыруу, борбордон ажыратуу, көзкарандысыздык жана өзүн-өзү башкаруу.

Университеттин биргелешип башкаруу органдары жалпы чогулуш, камкорчулар кеңеши жана окумуштуулар кеңештери болуп саналат.

Түздөн-түз башкарууну ректор (директор, президент) жүзөгө ашырат.

Кыргыз Республикасынын ички иштер, тышкы иштер жана коргонуу жаатындагы ыйгарым укуктуу мамлекеттик органдарынын адистештирилген мамлекеттик Жождордун жетекчилеринен тышкары, мамлекеттик Жождордун ректору жамааттын жалпы чогулушунда альтернативалык негизде, илимий даражасы жана наамы, ошондой эле тиешелүү квалификациясы бар адистердин арасынан жабык добуш берүү жолу менен беш жылдык мөөнөткө шайланат.

Жеке менчик жогорку окуу жайынын ректору уюштуруучу (уюштуруучулар) тарабынан дайындалат.

Билим берүү программаларын ишке ашыруу үчүн университеттин түзүмдүк бөлүмдөрүнүн башчылары (факультеттин деканы, кафедра башчысы) тиешелүү конкурстук шайлоолор, ал эми программалардын, бөлүмдөрдүн башчылары ректор тарабынан дайындалат.

5. Материалдык-техникалык база

Уставда каралган иш-аракеттерди камсыз кылуу максатында мамлекеттик Жождорго имараттарды, курулмаларды, шаймандарды оперативдүү башкаруу укугу берилет. Мамлекеттик билим берүү уюмунун материалдык-техникалык базасын өнүктүрүү өзүнө бекитилип берилген бюджеттик каражаттардын жана өзүмдүк каражатынын чегинде билим берүү уюмунун өзү тарабынан жүзөгө ашырылат. Жабдууларды алууга, капиталдык ремонт жүргүзүүгө кеткен чыгымдардын өлчөмү билим берүү уюму тарабынан тиешелүү тартипте бекитилген киреше жана чыгым сметасынын чегинде керектөөгө жараша жана болгон финансы каражаттарына лимиттерди белгилебестен билим берүү уюму өз алдынча аныктайт.

Билим берүү, илим-изилдөө, өндүрүштүк ишке жана билим берүү чөйрөсүндөгү башка маселелерди чечүү үчүн пайдаланылуучу мамлекеттик жана муниципалдык билим берүү уюмдарынын материалдык-техникалык базасы жеке адамдарга жана уюмдарга бекер ээлик кылууга жана пайдаланууга берилбейт.

Мамлекеттик Жождун мүлкү билим берүүдөн башка максаттарга пайдалануу үчүн алынып коюлбайт.

Жеке менчик Жожго уюштуруучу (уюштуруучулар) имараттарды, курулмаларды, жабдууларды менчикке өткөрүп берет же оперативдүү башкаруу укугунда бекитип берет.

Жеке менчик Жождун материалдык-техникалык базасы негиздөөчүсүнүн жана университеттин өздүк каражаттарынын эсебинен өнүгөт.

6. Жогорку билим берүүнү каржылоо

6.1. Жождорду каржылоо тартиби

Мамлекеттик Жождордун бюджетти Кыргыз Республикасынын Билим берүү жана илим министрлиги, Кыргыз Республикасынын Саламаттыкты сактоо министрлиги, Кыргыз Республикасынын Маданият, маалымат жана туризм министрлиги, Кыргыз Республикасынын Транспорт жана жолдор министрлиги, Кыргыз Республикасынын Ички иштер министрлиги, Кыргыз Республикасынын Тышкы иштер министрлиги жана Кыргыз Республикасынын Президентинин Аппараты тарабынан каржыланат.

Билим берүү уюмдарын каржылоо билим берүү уюмдарынын бардык түрлөрү жана типтери боюнча окуп жаткандардын ар бирине эсептелген типтүү ченемдердин негизинде, ар бир окуучуга иш жүзүндө жумшалуучу чыгымдарды ырааттуу көбөйтүү принцибинде жүзөгө ашырылат.

Азыркы учурда, Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2016-жылдын 1-июлундагы №370 "Мамлекеттик билим берүү грантынын өлчөмүнүн негизинде республикалык бюджеттен Кыргыз Республикасынын жогорку кесиптик билим берүү уюмдарын каржылоонун тартиби жөнүндө" токтомуна ылайык, мамлекеттик Жождордун бир студентине (мамлекеттик билим берүү грантынын базалык деңгээлине) каржылоо стандарты жылына 26360 сомду түзөт.

Ушул эле жарлыкта таблицкага ылайык окутуу чөйрөлөрүнүн (адистиктердин) топтору үчүн мамлекеттик билим берүү грантынын базалык деңгээлине түзөтүү коэффициенттери белгиленген.

№	Даярдоо багыттарынын (адистиктердин) тобунун аталышы	Түзөтүү коэффициенти
1	Билим берүү	1,00
2	Курулуш, экономика жана башкаруу, экология, туризм	1,00
3	Энергетика	1,15
4	Тоо-көн казуу өнөр жайы, транспорт, айыл чарба	1,10
5	Саламаттыкты сактоо	1,50
6	Музыкалык искусство	5,80
6-1	Көркөм өнөр	3,85
7	Маданият, искусство (музыканы, искусствону кошпогондо)	2,70
8	Компьютердик технологиялар, телекоммуникация жана байланыш	1,20
9	Жабдуулар, технологиялык адистиктер	1,30

Бюджеттен бөлүнгөн каражаттар менен катар Жождун башка каржылоо булактары:
- жеке жана юридикалык жактардын, чет мамлекеттердин жана уюштуруучулардын милдетин аткаруучу жарандардын каражаттары;

- Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында тыюу салынбаган консультативдик, илимий-изилдөө, басмакана, өндүрүштүк жана башка киреше алып келүүчү иш-аракеттерден, ошондой эле бюджеттик эмес билим берүүчү иш-чаралардан, анын ичинде

негизги жана кошумча билим берүү программаларынын бардык түрлөрү боюнча, чет өлкөлүк валютаны кошкондо, мамлекеттик билим берүү стандарттарынын талаптарынын чегинде университеттин өздүк каражаттары;

- жеке жана юридикалык жактардын ыктыярдуу кошкон каражаттары, башка жеке жана юридикалык, анын ичинде чет өлкө жактардан ыктыярдуу соопчулуктары жана максаттуу төгүмдөрү;

- кредиттер;

- Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына карама-каршы келбеген дагы башка булактар.

Бюджеттик каражаттар менен катар Жождорду каржылоонун негизги булагы болуп, келишимдик (акы төлөнүүчү) негизде кадрларды даярдоодон түшкөн каражаттар эсептелет, ал Жождордун жалпы чыгашаларынын көлөмүнүн 80% дан ашыгын түзөт.

Жеке менчик Жождорду каржылоонун аныктоочу булактары болуп контракттык (акы төлөнүүчү) негизде кадрларды даярдоодон алынган каражаттар, ошондой эле уюштуруучулардын каражаттары болуп саналат.

Жеке менчик жогорку окуу жайларын каржылоонун ченемдери мамлекеттик билим берүү уюмдарын каржылоонун ченемдеринен төмөн боло албайт.

Кошумча булактарды тартуу мамлекеттик бюджеттен каржылоонун стандарттык же абсолюттук көлөмүнүн төмөндөшүнө алып келбейт.

Билим берүү уюмдары тарабынан билим берүү программаларын жүзөгө ашырууда билим берүү процессинин ар кандай методдорун жана билим берүү технологияларын, анын ичинде дистанттык билим берүү технологияларын колдонуу, аларды каржылоо стандарттарын жогорулатууга алып келбейт.

Мамлекеттик бюджеттен билим берүү уюмуна бөлүнгөн каражат казына тарабынан көзөмөлдөнөт. Билим берүү уюму иштеп тапкан бардык башка каражаттар камкорчулар кеңеши жана мамлекеттик мекемелер тарабынан көзөмөлдөнөт.

6.2. Жождордун штаттары

Мамлекеттик Жождордун штаттары бюджеттин эсебинен Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2015-жылдын 20-ноябрындагы №788 "Кыргыз Республикасынын Билим берүү жана илим министрлигинин тутумунун орто жана жогорку кесиптик билим берүү уюмдарынын типтүү штаттарын бекитүү жөнүндө" токтому менен белгиленет.

Бюджеттик каражаттардын эсебинен да, атайын каражаттардын эсебинен да жеке кызмат орундарын параллель киргизүү менен, бюджеттик каражаттардын эсебинен жүргүзүлүүчү штаттык бирдиктердин саны билим берүү уюмунун студенттеринин кыскарган жалпы контингентине бюджеттик каражаттардын эсебинен окуп жаткан студенттердин санына пропорционалдуу түрдө аныкталат.

Белгиленген токтом менен аныкталган бир катар кызмат орундары боюнча кызматкерлердин санын аныктоодо билим берүү уюмдарында бюджеттик каражаттардын эсебинен штаттык бирдиктердин санын, бюджеттик каражаттардын эсебинен билим алып жаткан студенттердин окуучулардын жалпы санына карата пайыздык катышына жараша аныктоо принциби колдонулат. Жеке университеттердин штаттарын уюштуруучулардын макулдугу менен университет өзү аныктайт.

6.3. Эмгек акы

Мамлекеттик Жождордун кызматкерлерине эмгек акы төлөөнүн шарттары Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2019-жылдын 30-сентябрындагы №511 "Билим берүү тутумундагы кызматкерлердин айрым категорияларына эмгек акы төлөө шарттары жөнүндө" токтому менен аныкталат

Мындан тышкары, Кыргыз Республикасынын "Билим берүү жөнүндө" мыйзамынын 44-беренесине ылайык, мамлекеттик Жождор Камкорчулар кеңешинин макулдугу менен, өз кызматкерлери үчүн атайын каражаттардын эсебинен кошумча төлөмдөрдү белгилей алышат.

Жеке Жождорго эмгек акы төлөө шарттары эмгек келишими менен аныкталат, бирок, Кыргыз Республикасынын Эмгек кодексинин 155-беренесине ылайык, алар мамлекеттик университеттерге эмгек акы төлөө шарттарынан төмөн болушу мүмкүн эмес.

Билим берүү уюмунун кызматкеринин эмгек акысы жана кызматтык маянасы алардын эмгек келишиминде (келишимде) каралган функционалдык милдеттерин жана ишин аткаргандыгы үчүн төлөнөт.

Билим берүү кызматкерлерине төмөндөгүдөй кошумча акы белгиленет:

- илимдин доктору же кандидаты, философия илиминин доктору (PhD)/тармак боюнча доктор окумуштуулук даражасы үчүн Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык;

- 5 жылдык педагогдук иш стажы үчүн эмгек акынын он пайызынан аз эмес, 10 жыл үчүн жыйырма пайызынан аз эмес, 15 жана андан да көп жыл үчүн отуз пайызынан аз эмес өлчөмүндө.

Жождордун кызматкерлерине бийик тоолуу шарттарда жана алыскы зоналарда иштегендиги үчүн, ошондой эле "Эмгек сиңирген" жана "Элдик" наамдары үчүн колдонуудагы мыйзамдарда каралган үстөк акылар белгиленет.

6.4. Окуу акысы

Жождордо, анын ичинде жеке менчик окуу жайларында келишимдик негизде окуу акысынын өлчөмүн аныктоодо, Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2009-жылдын 18-майындагы №300 токтому менен бекитилген, Кыргыз Республикасында акы төлөнүүчү билим берүү кызматтарынын тарифтерин түзүү жана колдонуу жөнүндө жобо колдонулат.

Жогоруда аталган жобонун 5-пунктуна ылайык, Жож, ошондой эле анын түзүмдүк бөлүмдөрү тарабынан көрсөтүлгөн акы төлөнүүчү билим берүү кызматтарынын тарифтеринин тизмеси жетекчи тарабынан бекитилет.

Акы төлөнүүчү билим берүү кызматтарынын тарифтерин түзүүнүн жана колдонуунун тууралыгына жана аталган жобонун талаптарынын сакталышына мамлекеттик контролду Кыргыз Республикасынын монополияга каршы мамлекеттик органы жүзөгө ашырат.

6.5. Студенттерге каржылык жардам көрсөтүү

Мамлекеттик университеттин студенти мамлекеттик гранттын эсебинен акысыз жогорку билим алууга укуктуу.

Жыл сайын 5705 адам Кыргыз Республикасынын "Билим берүү жөнүндө" Мыйзамынын 26-беренесине ылайык, мамлекеттик бюджеттин эсебинен республиканын жогорку окуу жайларына кабыл алынат.

Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн "Кыргыз Республикасынын башталгыч, орто жана жогорку кесиптик билим берүүчү мамлекеттик билим берүү уюмдарында окуп жаткандар жана студенттер үчүн стипендиянын өлчөмүн белгилөө жөнүндө" токтомуна ылайык, бюджеттик негизде мыкты бааларга окуган мамлекеттик Жождордун студенттери айына 800 сом өлчөмүндө, педагогикалык адистиктегилер айына 1600 сомдон стипендия алышат.

Жеке менчик Жождордун уюштуруучуларынын чечимдерине ылайык, айрым учурларда студенттер үчүн стипендия киргизилет жана анын өлчөмүн уюштуруучулар аныкташат.

Кыргыз Республикасынын Президентинин 2017-жылдын 27-июнундагы №124 "Кыргыз Республикасынын жогорку окуу жайларынын күндүзгү бөлүмүнүн студенттерине Президенттик стипендия дайындоо жөнүндө жобону бекитүү" жарлыгы менен бакалавриат программасы боюнча 3-курска жана 5 жана андан ашык жылдык окуу программасы боюнча

4-курска кабыл алынган күндүзгү бөлүмдүн студенттерине бир жолку Президенттик стипендияны алуу мүмкүнчүлүгүн түзүлгөн.

7. Билим берүүнүн сапатын камсыздоо

Билим берүүнүн сапатын камсыз кылуунун негизги механизмдери болуп билим берүү ишин лицензиялоо жана аккредитациялоо болуп саналат.

7.1. Лицензиялоо

Кыргыз Республикасынын "Кыргыз Республикасындагы лицензиялык-уруксат берүү тутуму жөнүндө" жана "Билим берүү жөнүндө" мыйзамдары менен, Кыргыз Республикасынын аймагындагы билим берүү иши лицензияланган иштин түрү болуп саналат.

Лицензиялоонун негизги максаты - билим берүү ишмердүүлүгүнө уруксат берүү жана билим берүүнүн кепилденген сапатын мамлекеттик стандарттын деңгээлинде камсыз кылуу.

Жождор тиешелүү лицензия алгандан кийин гана билим берүү программаларын ишке ашыра башташат. Университеттин билим берүү программаларын, анын ичинде дистанттык билим берүү технологияларын ишке ашырууга даярдыгы билим берүү ишин жүргүзүү укугуна лицензия берген учурда аныкталат.

Лицензия берүүдө Жождорго Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2018-жылдын 23-июлундагы №334 "Кыргыз Республикасында билим берүү ишин лицензиялоонун тартиби жөнүндө убактылуу жобону бекитүү жөнүндө" токтому менен бекитилген төмөнкүдөй талаптар коюлат:

- арызда көрсөтүлгөн билим берүү программаларынын арыз ээсинин аты-жөнүнө, ишинин максаттарына жана негизги иш-аракеттерине шайкеш келүүсү;

- материалдык-техникалык жана окуу-методикалык базасынын, окутуучулар курамынын квалификациясынын жана абитуриенттин штаттык деңгээлинин билим берүү программаларынын мазмунуна шайкештиги;

- билдирилген программаларга ылайык билим берүү иштерин жүргүзүү үчүн зарыл болгон жабдылган имараттарды, жайларды жана аймактарды (жабдылган класстар, практикалык машыгуу үчүн жайлар, дене тарбия жана спорт мекемелери, тамак-аш жана медициналык кызматтар) арыз ээсинин менчиги, оперативдик башкаруусу же чарбалык башкаруусу, санитардык ченемдерди жана эрежелерди, өрт коопсуздугунун талаптарын сактоо;

- арыз ээсинде окуу-усулдук документтери, окуу, окуу-усулдук адабияттары жана башка китепканалык-маалыматтык ресурстар, ошондой эле жарыяланган билим берүү программаларына ылайык билим берүү процессин камсыз кылуу каражаттарынын болушу;

- талапкердин саны жана квалификациясы жарыяланган билим берүү программаларына ылайык, билим берүү иш-аракеттерин жүзөгө ашырууну камсыз кылган окутуучулук курамдын мамлекетте болушу же башка мыйзамдуу негизде талапкердин катышуусу;

- талапкер электрондук билим берүү чөйрөсүн, анын ичинде электрондук билим берүү ресурстарын, маалыматтык технологияларды, телекоммуникациялык технологияларды жана тиешелүү технологиялык каражаттарды иштетүү үчүн шарттардын дистанттык билим берүү технологияларын пайдалануу менен билим берүү программаларын жүргүзүп, студенттердин жайгашкан жерине карабастан окууну толук көлөмдүү алуусун камсыз кылуу;

- билим берүү программаларынын иштелип чыккан жана бекитилген окуу пландарынын болушу;

- мүмкүнчүлүгү чектелген студенттер тарабынан билим алуу үчүн атайын шарттардын болушу (мүмкүнчүлүгү чектелген адамдарды окутууга мүмкүнчүлүк бербеген,

студенттердин ден-соолугунун абалына конкреттүү талаптар каралган адистиктерден жана окутуу багыттарынан тышкары);

- медициналык билим берүү программаларын ишке ашыруу үчүн клиникалык базанын болушу;

Билим берүү ишине лицензия мөөнөтсүз болуп, конкреттүү программаларды, окутуунун мөөнөттөрүн жана формасын көрсөтүү менен Кыргыз Республикасынын Билим берүү жана илим министрлиги тарабынан берилет.

Университеттер тарабынан лицензиялык талаптардын сакталышы мезгил-мезгили менен лицензиялык контролдоо аркылуу көзөмөлдөнүп турат.

7.2. Аккредитациялоо

Көрсөтүлүп жаткан билим берүү кызматтарынын сапатын тастыктоо үчүн Жождор институционалдык жана (же) программалык аккредитациядан өтүшөт.

Аккредитациялоонун максаттары:

- билим берүүнүн сапатын жогорулатууга көмөктөшүү;
- билим берүү уюмдарынын жана билим берүү программаларынын бекитилген критерийлерге жана жол-жоболорго (мамлекеттик билим берүү стандарттарынын талаптарынан төмөн эмес) шайкеш келүүсүнө көз карандысыз баа берүү;
- билим берүү уюмдарынын жана билим берүү программаларынын сапатын көз карандысыз баалоонун натыйжалары, ошондой эле сапаттуу билим алуу мүмкүнчүлүктөрү жөнүндө коомчулукка маалымдоо;
- Кыргыз Республикасынын билим берүү документтерин жана квалификациясын дүйнөлүк билим берүү мейкиндигинде таанууга жардам берүү;
- билим берүү уюмдарынын өнүгүшүн стимулдаштыруу жана өзүн-өзү баалоо жана өстүрүү аркылуу билим берүү программаларын өркүндөтүү.

Жождор таанылган аккредитациялык агенттиктер аркылуу аккредитацияланат, алар мамлекеттик эмес, коммерциялык эмес уюмдар түрүндө түзүлөт. Аккредитациялык агенттиктердин ишин каржылоо көбүнчө жогорку окуу жайлардан алынуучу аккредитациялык жыйынтыктардын жана Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында тыюу салынбаган башка булактардын эсебинен жүзөгө ашырылат.

Аккредитациялык агенттиктерди таануу Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2015-жылдын 29-сентябрындагы №670 "Билим берүү чөйрөсүндөгү аккредитациялоо агенттиктерин таануу тартиби" токтомуна ылайык Улуттук Аккредитация Кеңеши тарабынан жүзөгө ашырылат.

Улуттук Аккредитация Кеңеши - аккредитациялоо боюнча агенттиктердин ишмердүүлүгүн таануу маселесин коллегиялдуу жана коомдук кароо үчүн ыктыярдуу негизде иштеген консультативдик-кеңеш берүүчү орган.

Улуттук Аккредитация Кеңешинин милдеттери:

- уюмдардын арыздарын кароо жана аларды аккредитациялоо агенттиктери деп таануу / четке кагуу жөнүндө объективдүү чечим кабыл алуу;
- аккредитациялоо агенттиктери тарабынан алардын ишмердүүлүгүнө коюлган талаптардын сакталышына мониторинг жүргүзүү.

Аккредитациядан өтүү үчүн аккредитацияланган Жождор төмөнкүдөй минималдуу талаптарга жооп беришет:

- билим берүүдөгү сапатты камсыздоо саясаты;
- билим берүү программаларын иштеп чыгуу, бекитүү, мониторинг жүргүзүү жана мезгил-мезгили менен баалоо;
- жеке инсанга багытталган окутууну жана окуп жаткандардын (студенттердин) жетишкендиктерин баалоо;

- окуй тургандарды (студенттерди) кабыл алуу, билим берүү натыйжаларын таануу жана окугандарды (студенттерди) бүтүрүү;
- окутуучу жана окутуучу-көмөкчү курам;
- материалдык-техникалык база жана маалымат ресурстары;
- башкарууга жана аны коомчулукка жеткирүүгө көмөк көрсөтүү;
- билим берүү уюмунун финансы ресурстарын пландаштыруу жана башкаруу.

Аккредитациялоонун натыйжалары боюнча агенттик төмөнкүдөй чечимдердин бирин кабыл алат:

- 5 жылдык мөөнөткө аккредитациялоо жөнүндө;
- сын-пикирлер менен аккредитациялоо жөнүндө (шарттуу аккредитациялоо);
- аккредитациядан баш тартуу.

Сын-пикирлер менен аккредитациядан өткөн учурда (шарттуу аккредитация), Жож бир жылдан кийин ошол эле агенттикте кайрадан аккредитацияланышы керек.

Сын-пикирлер менен аккредитациялоо (шарттуу аккредитация) же аккредитациядан баш тартуу лицензиялык көзөмөлдү жүргүзүүгө алып келет.

Аккредитация процедурасына тоскоол болгон өзгөчө / өзгөчө кырдаалдын же форс-мажордук кырдаалдын шарттарында агенттикке төмөнкү чечимдерди кабыл алууга уруксат берилет:

- мурунку аккредитациянын жарактуулук мөөнөтүн 6 айдан ашык эмес убакытка узартууга;
- аккредитациялоо жол-жобосун өткөрүү мөөнөтүн 6 айдан ашык эмес мөөнөткө которуу жөнүндө;
- агенттик аныктаган тартипте дистанциялык технологияларды колдонуу менен онлайн режиминде аккредитациялоо жол-жоболорун өткөрүү жөнүндө.

8. Жогорку окуу жайларды интернационалдаштыруу

Академиялык мобилдүүлүк

Студенттердин, магистранттардын, аспиранттардын, окутуучулардын академиялык мобилдүүлүгү университеттердин эл аралык жана билим берүү ишмердигинин маанилүү багыттарынын бири болуп саналат. Ал төмөнкү максаттарда жүргүзүлөт:

- жогорку билим берүүнүн сапатын жогорулатуу;
- илимий изилдөөлөрдүн натыйжалуулугун жогорулатуу;
- башкаруу тутумун өркүндөтүү;
- бүтүрүүчүлөрдүн жакынкы жана алыскы чет өлкөлөрдүн эмгек рынокторундагы атаандаштыкка жөндөмдүүлүгүн жогорулатуу;
- алдыңкы чет өлкөлүк Жождордун тажрыйбаларын үйрөнүү жана өздөштүрүү аркылуу кесиптик компетенттүүлүктөрдүн тизмесин көбөйтүү;
- билим берүү стандарттарынын эл аралык салыштырмалуулугуна жетишүү;
- өнөктөш Жождор менен эки тараптуу жана көп тараптуу келишимдердин негизинде чет элдик интеллектуалдык потенциалды тартуу;
- тышкы жана ички интеграциялык байланыштарды түзүү.

Акыркы жылдарда Кыргызстан менен Европа Биримдиги, Япония (Япония Эл аралык Кызматташуу Агенттиги - JICA), Германия (Германия Эл аралык кызматташтык коому - GIZ жана Германиянын Академиялык алмашуу кызматы - DAAD), Кытай (Конфуций институту аркылуу студенттерди алмашуу программалары) ортосунда билим берүү жаатындагы кызматташтыктын алкагында Кыргызстандын окутуучуларынын жана студенттеринин академиялык мобилдүүлүгүнүн жогорку көрсөткүчтөрү байкалууда.

Кыргызстандагы көптөгөн Жождор Россия, Казакстан, Украина ж.б. университеттери

менен өкмөттөр аралык жана ведомстволор аралык келишимдердин, ошондой эле Көзкарандысыз Мамлекеттер Шериктештигинин (КМШ) университеттеринин тармагы жана Шанхай келишиминин алкагында биргелешкен билим берүү программаларын ишке ашырып жатышат.

Университеттин студенттери үчүн академиялык мобилдүүлүктүн формалары:

- өнөктөш университеттерде студенттерди алмашуу программалары боюнча окутуу;
- Кыргызстандын жогорку окуу жайлары жана Жож-өнөктөш тарабынан ишке ашырылуучу биргелешкен билим берүү программалары боюнча окутуу;
- тил жана илимий тажрыйба;
- окуу (илимий, өндүрүштүк, педагогикалык) тажрыйбасы (магистратура үчүн);
- жайкы мектептерге катышуу;
- конференцияларга, семинарларга ж.б. катышуу;
- студенттер жана бүтүрүүчүлөр үчүн эки тараптуу кызматташуунун программаларынын (макулдашууларынын) алкагында стажировкадан өтүү;
- билим берүү, өндүрүштүк, квалификацияга чейинки практика (бакалавр даражасы үчүн).

Окутуучулар үчүн академиялык мобилдүүлүктүн формалары:

- биргелешкен билим берүү программаларына катышуу;
- семинарларга, илимий окутууларга жана конференцияларга ж.б. катышуу;
- биргелешкен долбоорлорго катышуу;
- кесиптик кайра даярдоо;
- кабыл алуучу тараптын билим берүү иш-чараларына катышуу;
- билим берүү жаатында консультациялык жана эксперттик кызматтарды көрсөтүү.

ЕБ тарабынан каржыланган Эразмус программаларынын алкагында жүргүзүлүп жаткан долбоорлор билим берүүнү интернационалдаштырууга эбегейсиз жана баа жеткис салымын кошууда. "Erasmus+ for higher education in Kyrgyzstan" (булак: kyrgyzstan_erasmusplus_2020) отчетуна ылайык, 30 жылдан ашуун убакыттан бери студенттер жана кызматкерлер Эразмус программасынын алкагында Европанын университеттеринин ортосунда кыймылда болуп келишкен. 2015-жылдан бери Erasmus+ студенттердин кыска мөөнөттүү мобилдүүлүгүнө үч айдан он эки айга чейин уруксат берди. Ошондой эле, кызматкерлердин мобилдүүлүгүнө беш күндөн алтымыш күнгө чейин гранттар бөлүнөт.

Биргелешкен магистрдик программалар ЕБ тарабынан каржыланып, окуу, жумуш жана жашоо чыгымдарын жабууга стипендия берилет. Программалар бир жылдан эки жылга чейин созулуп, анын жүрүшүндө студенттер Европанын кеминде эки башка өлкөсүндө окуп, биргелешкен, кош диплом алышат.

Ошондой эле бул отчетто 2015 - 2020-жылдар аралыгында Кыргызстанда 279 долбоор ишке ашырылдыгы көрсөтүлгөн. Ушул мезгилде студенттердин жана кызматкерлердин мобилдүүлүгүнүн саны: Европага - 800 адам, Кыргызстанга - 341 адам. Ошол эле учурда, Кыргызстандын регионалдык бюджетти Борбор Азия өлкөлөрүнүн мобилдүүлүгүн каржылоонун жалпы көлөмүнүн 15% түздү.

9. Мыйзамдар

Кыргыз Республикасынын Эмгек кодекси
<http://cbd.minjust.gov.kg/act/view/ru-ru/1505>

"Билим берүү жөнүндө" Кыргыз Республикасынын мыйзамы
<http://cbd.minjust.gov.kg/act/view/ru-ru/1216?cl=ru-ru>

"Кыргыз Республикасында лицензиялоо жана уруксат берүү тутуму жөнүндө" Кыргыз Республикасынын мыйзамы

<http://cbd.minjust.gov.kg/act/view/ru-ru/205058>

Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2012-жылдын 23-мартындагы №201 "Кыргыз Республикасында билим берүү тутумун өнүктүрүүнүн стратегиялык багыттары жөнүндө" токтому

<http://cbd.minjust.gov.kg/act/view/ru-ru/92984>

"Квалификациялардын улуттук алкагын бекитүү жөнүндө" Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2020-жылдын 18-сентябрындагы № 491 токтому

<http://cbd.minjust.gov.kg/act/view/ru-ru/98203>

Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2019-жылдын 30-сентябрындагы №505 "Кыргыз Республикасында квалификациянын улуттук тутумунун концепциясын бекитүү жөнүндө" токтому

<http://cbd.minjust.gov.kg/act/view/ru-ru/157130?cl=ru-ru>

"Кыргыз Республикасынын Билим берүү жана илим министрлигинин тутумунун орто жана жогорку кесиптик билим берүү уюмдарынын типтүү штаттарын бекитүү жөнүндө" Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2015-жылдын 20-ноябрындагы №788 токтому

<http://cbd.minjust.gov.kg/act/view/ru-ru/98203>

"Кыргыз Республикасында жогорку кесиптик билим берүүнүн эки баскычтуу түзүмүн түзүү жөнүндө" Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2011-жылдын 23-августундагы № 496 токтому

<http://cbd.minjust.gov.kg/act/view/ru-ru/92802>

"Кыргыз Республикасынын Билим берүү жана илим министрлигинин тутумунун орто жана жогорку кесиптик билим берүү уюмдарынын типтүү штаттарын бекитүү жөнүндө" Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2015-жылдын 20-ноябрындагы № 788 токтому

<http://cbd.minjust.gov.kg/act/view/ru-ru/98203>

Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2019-жылдын 30-сентябрындагы №511 "Билим берүү тутумундагы кызматкерлердин айрым категорияларына эмгек акы төлөө шарттары жөнүндө" токтому

<http://cbd.minjust.gov.kg/act/view/ru-ru/157168>

Кыргыз Республикасынын жогорку кесиптик билиминин билим берүү уюму жөнүндө жобо

<http://cbd.minjust.gov.kg/act/view/ru-ru/55077?cl=ru-ru>

Кыргыз Республикасынын жогорку окуу жайларынын бүтүрүүчүлөрүнүн жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестациясы жөнүндө жобо

<http://cbd.minjust.gov.kg/act/view/ru-ru/96042>

Билим берүү чөйрөсүндөгү ыйгарым укуктуу мамлекеттик органдын алдындагы Улуттук Аккредитация Кеңеши жөнүндө жобо

<http://cbd.minjust.gov.kg/act/view/ru-ru/96715>

Билим берүү чөйрөсүндө аккредитациялоочу агенттиктерди таануу тартиби

<http://cbd.minjust.gov.kg/act/view/ru-ru/98207?cl=ru-ru>

Билим берүү уюмдарын жана программаларын аккредитациялоонун тартиби

<http://cbd.minjust.gov.kg/act/view/ru-ru/98208?cl=ru-ru>

Кыргыз Республикасынын башталгыч, орто жана жогорку кесиптик билиминин аккредитацияланган билим берүү мекемелерине минималдуу талаптар

<http://cbd.minjust.gov.kg/act/view/ru-ru/98206>

ЕБнин БАСЫЛМАЛАРЫН КАНТИП АЛУУГА БОЛОТ

Акысыз басылмалар:

- бир нуска:
EUBookshop (<http://bookshop.europa.eu>) аркылуу;
- бирден ашык нуска же плакаттар / карталар:
ЕБ өкүлчүлүктөрүндө (http://ec.europa.eu/represent_en.htm);
ЕБ кирбеген өлкөлөрдөгү өкүлчүлүктөрдө (http://eeas.europa.eu/delegations/index_en.htm);
EuropeDirect менен байланышуу (http://europa.eu/europedirect/index_en.htm) или позвонив по телефону:0080067891011(номер телефона для бесплатного звонка с любой точки ЕС)(*).

(*) Маалымат көпчүлүк чалуулар сыяктуу эле акысыз берилет (бирок айрым операторлор, телефон кабиналары же мейманканалар сизден төлөм алышы мүмкүн).

Акы төлөнүүчү басылмалар:

- EUBookshop (<http://bookshop.europa.eu>).

Акы төлөнүүчү жазылуулар:

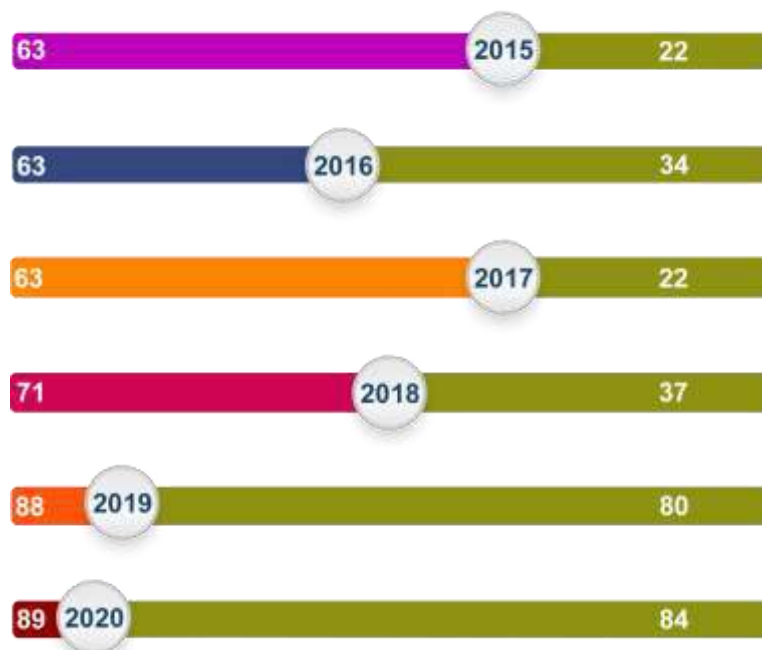
- ЕБ басма сөз бюросунун сатуу боюнча агенттиктеринин бири аркылуу (http://publications.europa.eu/others/agents/index_en.htm).

10. Эразмус + программасына катышуу статистикасы

Эл аралык кредиттик мобилдүүлүк

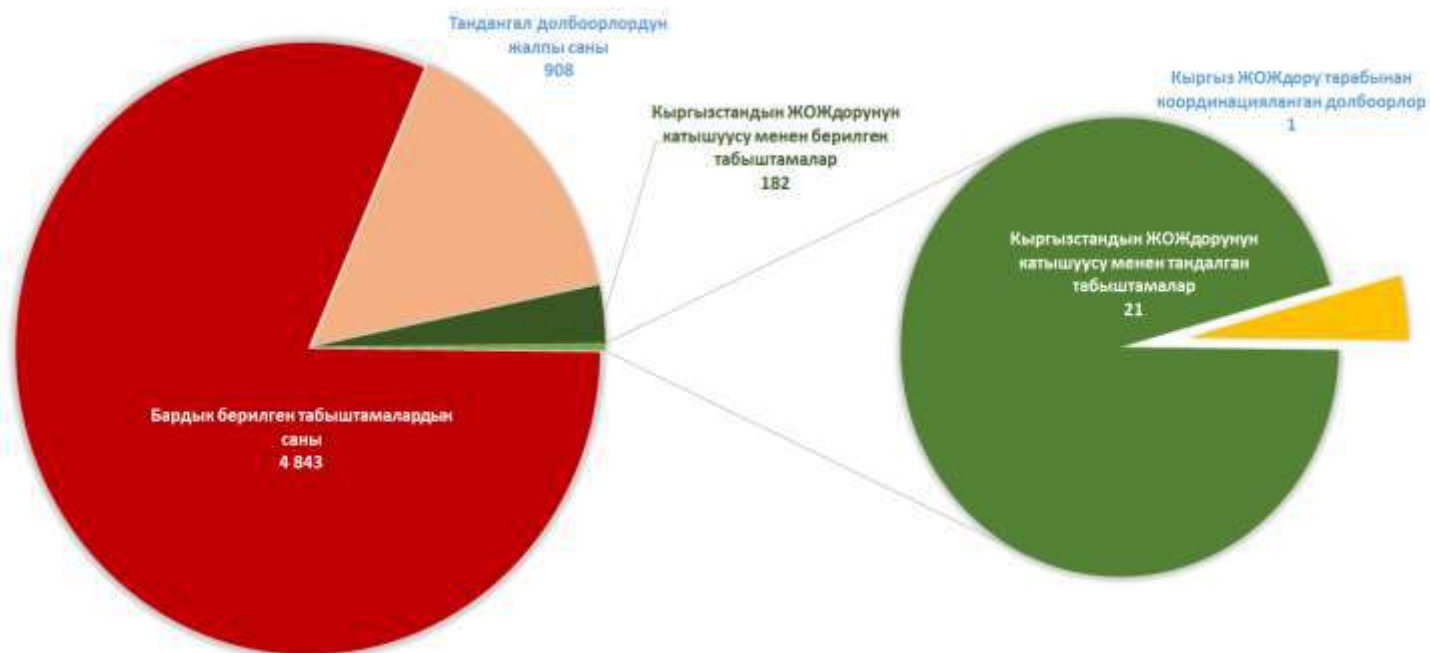
Берилген жана тандалган долбоорлордун саны

2015-2020жж. долбоорлордун саны

Жогорку билим берүү жаатында потенциалды жогорулатуу

Борбордук Азия ЖОЖдорунун Жогорку билим берүү жаатында потенциалды жогорулатуу долбоорлоруна катышуусу 2015-2020жж.

Биргелешкен Эразмус + даражасы

	Всего	2019	2018	2017	2016	2015	2014
Кыргызстандан келген стипендиаттардын саны	70	14	10	13	15	15	3
Жалпы бюджеттен	22	6	7	3	1	2	3
Кошумча бюджеттен	48	8	3	10	14	13	0
Дүйнө жүзү боюнча стипендиялар менен сыйлангандардын саны	9389	2130	1669	1556	1347	1308	1379
"Эразмус Мундус биргелешкен магистр даражасы" стипендиясын сунуш кылган программалары		103	86	100	87	120	149

Борбордук Азия өлкөлөрүнүн арасындагы стипендиаттардын үлүшү 2015-2020жж

Национальный Эразмус+ Офис в Кыргызстане:

 www.erasmusplus.kg

 neo@erasmusplus.kg

 [erasmuspluskg](https://www.facebook.com/erasmuspluskg)

 [erasmusplus.kg](https://www.instagram.com/erasmusplus.kg)

 Общие вопросы>Образование>Программа Erasmus

 Бишкек ул. Токтогула 125/1, БЦ "АВАНГАРД", каб.604

 0 312 39 81 62; 0 312 39 81 63.